

M^m

BİLANÇO

TÜRMOB AYLIK YAYIN ORGANI • SAYI : 103 • MAYIS 2005 3.50 YTL (3.500.000.-TL)

- *Gelirin yüzde 46'sı beyan dışı*
- *Vergi tabanı yerinde saydı*
- *Borsada yabancı payı artıyor*
- *İstihdam vergileri azaltılmalı*

Ekonomik Rapor

Sahibi

Mehmet TİMUR

Genel Yayın Yönetmeni

Nail SANLI

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Ali Ekber DOĞANOĞLU

Yayın Kurulu

Nail SANLI

Ali E. DOĞANOĞLU

Ahmet FETTAHOĞLU

Yıldız ÖZTÜRK

TÜRMOB

Basın Yayın Dağıtım İşletmesi

tarafından yayınlanmaktadır

Yayın Türü : Yaygın süreli

Adres

Gençlik Caddesi No:107

06570 Anıttepe - ANKARA

Tel: (0.312) 232 50 60 (10 Hat)

Fax: (0.312) 232 50 73

http: www.turmob.org.tr

e-mail:alid@turmob.org.tr

Baskı

Fersa Matbaası

(0.312) 278 43 56

Dergide yayınlanan yazıların yayın hakkı

Bilanço Dergisi'ne aittir.

Kaynak gösterilmeden bir bölümü veya tamamı alıntı yapılamaz

Ekonomik kalkınma için muhasebe denetimi

Sürekli gelişen ve karmaşıklaşan üretim ilişkileri içerisinde, işletmelerin sağlıklı faaliyet gösterebilmeleri, gelişimlerini sürdürebilmeleri ve rekabet güçlerini koruyabilmeleri, iyi bir bilgi sistemine sahip olmalarını zorunlu kılmaktadır. İşletmeler içerisindeki bilgi sisteminin temelini veya parasal bölümünü muhasebe oluşturuyor. Muhasebe sisteminde yer alan bilgilerin sağlıklı, güvenilir ve doğru olması sadece işletmeler için değil, bundan fayda sağlayan kesimler için de büyük önem taşımaktadır. Bilgilerin sağlıklı, güvenilir ve doğru olduğu ise ancak denetim ile ortaya konulabilmektedir.

Yakın geçmişte yaşanan WorldCom, Enron, Xeros gibi muhasebe yolsuzluk ve skandalları hala belleklerimizde taze. Ülkemizde gıda ve içecek maddelerindeki kaçakçılık insanlarımızın ölümüne sebebiyet vermekte, yolsuzluklar hortumlamalar ise malımızı almakta. Çözüm elbette ki yüksek standartlara sahip ekonomik denetim düzeninden geçmektedir.

Günümüzde tüm dünyada egemen olan ekonomik sistem, küreselleşme sürecinde mal, hizmet, sermaye ve bir ölçüde iş gücünün serbest dolaşımını görmektedir. **Sermaye şeffaflık ve güven duygusunu ön plana çıkarılmaktadır. Şeffaflık ve güven duygusunun oluşabilmesi de tüm dünyada aynı uyumlaştırılmış muhasebe ve denetim standartlarının uygulanması ile gerçekleştirilebilir.**

Ülkemizde ekonomik kalkınmanın sağlanmasının yolu, sermaye birikimine ve bunun getireceği verimlilik artışına dayanmalıdır. Muhasebe meslek mensupları, yaptıkları hizmetlerle ekonominin önünü açmaktadırlar

Ekonomik kalkınma için;

- 1- Yabancı yatırımlar
- 2- KOBİ'lerin güçlendirilmesi,
- 3- Türk şirketlerinin küresel şirket haline gelmesi,

Büyük önem taşımaktadır. Bu üç unsurun ekonomik kalkınmaya katkı sağlanabilmesi için muhasebe mesleğine büyük görevler düşmektedir. **Meslek katma değer yarattıkça varlığını ve önemini koruyarak hem işletmelerin, hem de ekonominin gelişimine katkı sağlar.**

Makro düzeyde muhasebe mesleğinin katma değer yaratmasının arteması için başta Maliye Bakanlığı olmak üzere; tüm devlet kesimlerinin muhasebe meslek mensuplarıncamuhasebe uygulamalarından üretilmiş hizmetler talep etmeleri gerekmektedir.

Dergimizin bu sayısında da ilgi ile okuyacağınızı umduğumuz haber ve araştırmalara yer verdik. Gelecek sayımızda buluşmak dileğiyle...

Nail SANLI
Genel Sekreter

Gelirin yüzde 46'sı beyan dışı

Maliye Bakanlığı denetim elemanlarının 2004 yılında gerçekleştirdikleri denetimlerde her yüz liralık gelirin 46 lirasının beyan edilmediği saptandı. 153 bin mükellefe ait 22 katrilyonluk matrah incelendi ve 18 katrilyonluk matrah farkı bulundu.

Maliye Bakanlığı denetim elemanları ile vergi dairesi müdürleri tarafından yapılan vergi inceleme sonuçları 2004 yılında da vergi kaçığının yüksek boyutlarda olduğunu ortaya çıkardı. Vergi denetim elemanlarınca 2004 yılında 55 256 mükellef incelendi. Vergi dairesi müdürlerinin de yaptığı incelemeler ile sayı 153 881 mükellefe yükseldi. Bu dönemde toplam 22 katrilyon 124 trilyon liralık matrah incelemeye konu oldu. Bu matrah üzerinden 18 katrilyon 712 trilyon lira matrah farkı bulundu. Beyan edilmeyen tutarın beyan edilen tutara oranı ise yüzde 85 oldu. Bu oran 1996 yılında yüzde 27, 1997 yılında yüzde 39, 1998 yılında yüzde 39, 1999 yılında yüzde 81, 2000 yılında yüzde 55, 2001 yılında yüzde 206, 2002 yılında yüzde 57 ve 2003 yılında yüzde 74 olmuştu.

Beyan edilmeyen tutarın beyan edilen tutara oranı son dokuz yılın 2001 kriz döneminden sonra ikinci en büyük oranı oldu.

2004 yılında gerçekleştirilen 153 881 incelemenin yüzde 25.7'si gelir vergisi, yüzde 19.6'sı katma değer vergisi ve yüzde 6.1'i geçici vergi ile ilgili incelemelerden oluştu.

Gelirler Kontrolörleri Başkanlığına 2004 yılı içerisinde Mali Suçlar Araştırma Kurulu tarafından 62 adet inceleme talebi gelmiş önceki yıllardan devreden incelemeler ile birlikte toplam 142 adet dosya hakkında 65 Gelirler Kontrolörü incelemeler de bulundu.

2004 yılı içerisinde 142 adet inceleme talebinden 10 adet inceleme Gelirler Kontrolörleri tarafından sonuçlandırılmış olup 132 adet dosya hakkında inceleme devam etmekte.

Yaygın ve Yoğun Vergi Denetimi Sonuçları

2004 yılında Vergi Denetmenleri ve Yoklama Yetki Belgesi'ne sahip memurlar tarafından yapılan yaygın ve yoğun vergi denetimlerinde; 3.176.412 mükellef denetlendi, 51.611 yeni mükellefiyet tesis ettirildi, 2.789 iş yerinde fiili envanter yapıldı ve 18.997 iş yerinde hasılat tespiti gerçekleştirildi. Bunun sonucunda 64 trilyon liralık usulsüzlük cezası kesildi.

Zirai Ürünlerin Denetim Sonuçları

Geçtiğimiz yıl 27 ilde yapılan zirai ürünlerin denetimleri sonucunda;

58.583 mükellef denetlendi, 88 iş yerinde fiili envanter yapıldı, 9 iş yerinde kaydi envanter yapıldı ve 22.789 tutanak tutuldu. Yapılan denetimler sonucunda 1.325 milyar liralık usulsüzlük cezası kesildi.

Turizm Yörelerinde Yapılan Denetim Sonuçları

Turizm faaliyetlerinin yoğun olarak yaşandığı 14 ilde yaptırılan denetim sonucunda;

67.387 mükellef denetlendi, 15.617 cezalı tutanak düzenlendi ve 4 trilyon liralık usulsüzlük cezası kesildi.

Yol Denetimlerinin Sonuçları

15 ilde Vergi Denetmenleri Koordinatörlüğünde yoklama yetki belgeli memurların katılımı ile yapılan yol denetimlerinde;

797.503 mükellef denetlendi, 180.679 tutanak düzenlendi ve 11 trilyon liralık usulsüzlük cezası kesildi.

Organize Sanayi Bölgesi ile Küçük Sanayi Sitesi Denetimlerinin Sonuçları

77 ilde Vergi Denetmenleri Koordinatörlüğünde yoklama yetki belgeli memurların katılımı ile gerçek

leştirilen organize sanayi bölgeleri ile küçük sanayi sitelerinde yapılan denetimlerde;

457.756 mükellef denetlendi, 86.078 tutanak düzenlendi ve 5 trilyon lira usulsüzlük cezası kesildi.

Tasfiye İşlemleri

Vergi denetmenleri tarafından, 18 768 tasfiye işlemi gerçekleştirildi.

Kuyumculuk ve Sarraflık Faaliyetlerine İlişkin Denetimlerin Sonuçları

21 ilde kuyumculuk ve sarraflık faaliyetlerine ilişkin denetimler yapıldı. Yapılan bu denetimler sonucunda;

6.645 mükellef denetlendi, 6.082 iş yerinde fiili envanter yapıldı, 2.291 iş yerinde kaydi envanter yapıldı, 5.131 tutanak tutuldu, 905 milyar lira hasılat tespit edildi, ve 2 trilyon usulsüzlük cezası kesildi.

Sağlık Sektörüne Ait Denetimlerin Sonuçları

Özel hastaneler ile bu hastanelerde dış hekim/ziyaretçi hekim statüsünde çalışan doktorlara ilişkin çalışmalar 6 Gelirler Bölge Müdürlüğü ile 13 ilde gerçekleştirildi.

Yapılan denetim sonucunda;

2.510 dış hekim/ziyaretçi hekim denetlendi, 8 trilyon lira matrah farkı bulundu ve 2 trilyon lira ceza kesildi.

Performans Derecelendirme Bildirimine İlişkin Denetimlerin Sonuçları

Mükellefler tarafından 2003 yılına ilişkin olarak verilen performans derecelendirme bildirimleri 2004 yılında risk analizine tabi tutulmuş olup 5 Gelirler Bölge Müdürlüğü ve 7 ilde 3 bin mükellef inceleme-ye sevk edildi.

Bu incelemeler sonucunda 2 trilyon lira usulsüzlük cezası kesildi.

Vergi Türleri İtibariyle 2004 Yılı İnceleme Sonuçları

Vergi Türü	İnceleme Sayısı	İncelenen Matrah (Milyon TL)	Bulunan Matrah Farkı (Milyon TL)
Gelir Vergisi	39.666	2.423.137.990	6.527.744.340
Kurumlar Vergisi	15.796	2.952.907.834	4.345.800.615
Katma Değer Vergisi	30.192	15.209.915.9477	4.086.168.747
Bank. Sig.Mua.Ver.	694	96.637.244	105.176.629
Veraset ve İntikal Vergisi	2.333	17.221.732	2.465.234
Damga Vergisi	954	106.366.291	1.358.637.476
Katma Değer Vergi İadesi	727	216.342.961	15.969.087
Geçici Vergi	9.417	69.455.429	463.908.243
Diğer	54.102	1.032.067.319	2.107.046.249
Toplam	153.881	22.124.052.747	18.712.916.620

Kaynak: Gelirler Genel Müdürlüğü

BİLANÇO

VERGİ İNCELEME SONUÇLARI				
Denetim Birimleri	Yılı	İnceleme Sayısı	İncelenen Matrah (Milyon TL)	Bulunan Matrah Farkı (Milyon TL)
Teftiş Kurulu Başkanlığı	2000	272	43.616.463	59.070.136
Hesap Uzmanları Kurulu Başkanlığı	2000	3.103	1.223.427.564	959.008.208
Gelirler Kontrolörleri Başkanlığı	2000	1.650	658.274.904	430.973.298
Vergi Denetmenleri	2000	55.310	1.695.702.732	538.050.372
Toplam		60.335	3.621.021.663	1.987.102.014
Teftiş Kurulu Başkanlığı	2001	171	20.199.426	4.712.672
Hesap Uzmanları Kurulu Başkanlığı	2001	2.559	3.858.514.397	11.787.795.735
Gelirler Kontrolörleri Başkanlığı	2001	2.594	275.498.146	550.108.491
Vergi Denetmenleri	2001	46.013	2.288.863.774	958.446.579
Vergi Dairesi Müdürleri(*)	2001	16.949	846.546.767	177.254.201
Toplam		68.286	7.289.622.510	13.478.317.678
Teftiş Kurulu Başkanlığı	2002	3.109	106.857.163	88.630.031
Hesap Uzmanları Kurulu Başkanlığı	2002	1.709	1.256.001.304	2.178.525.931
Gelirler Kontrolörleri Başkanlığı	2002	3.078	6.806.929.429	3.605.275.778
Vergi Denetmenleri	2002	56.864	5.216.011.211	1.803.750.356
Vergi Dairesi Müdürleri(*)	2002	48.484	477.592.948	295.148.552
Toplam		113.244	13.863.392.055	7.971.330.648
Teftiş Kurulu Başkanlığı	2003	1.917	347.946.563	117.195.151
Hesap Uzmanları Kurulu Başkanlığı	2003	1.241	4.518.510.330	9.649.903.504
Gelirler Kontrolörleri Başkanlığı	2003	2.682	10.955.223.073	5.212.493.300
Vergi Denetmenleri	2003	47.886	8.699.782.793	3.309.729.644
Vergi Dairesi Müdürleri(*)	2003	14.525	1.041.732.512	545.655.543
Toplam		68.251	25.563.195.271	18.834.977.142
Teftiş Kurulu Başkanlığı	2004	219	19.154.936	15.350.867
Hesap Uzmanları Kurulu Başkanlığı	2004	2.494	6.139.712.986	8.999.706.865
Gelirler Kontrolörleri Başkanlığı	2004	2.251	3.360.258.119	5.713.052.507
Vergi Denetmenleri	2004	50.292	11.198.767.276	2.836.615.496
Vergi Dairesi Müdürleri(*)	2004	98.625	1.406.159.430	1.148.190.885
Toplam		153.881	22.124.052.747	18.712.916.620

(*) Vergi dairesi müdürlerinin yaptıkları incelemeler ile ilgili istatistik sonuçlarının istenilmesine 2001 yılında başlanmıştır
Kaynak: Gelirler Genel Müdürlüğü

Vergi tabanı yerinde saydı

Ekonomide yaşanan gelişmelere rağmen Türkiye’de faal mükellef sayısında artış yaşanmıyor. Beyana dayalı vergi sisteminin temelini oluşturan gelir ve kurumlar vergisi mükellef sayıları adeta yıllardır yerinde sayıyor. 2000 ve 2001 yıllarında yaşanan krizler ise vergi mükellefi sayısını geriletti.

Türkiye yıllardır vergi tabanını genişletememenin sıkıntısını yaşıyor. Son yirmi yıldır adeta vergi mükellefi sayısı yerinde saydı. 2000’li yıllara kadar gerçekleşen küçük çaplı vergi mükellefi artışı kriz dönemiyle birlikte tekrar düşüş gösterdi. Küçük artış ve azalışların dışında vergi mükellefi sayısında önemli bir değişim yaşanmıyor.

Türkiye’de 27 milyon 916 bin potansiyel vergi mükellefi gözükürken, faal mükellef sayısı 4 milyonda kaldı.

Gelir vergisi

1985 yılında 1.967.061 olan ge-

lir vergisi mükellef sayısı, 2000 yılında en yüksek seviyesine çıkarak 2.080.877’ye ulaştı. Daha sonraki hiç bir tarihte gelir vergisi mükellef sayısı iki milyon üzerine çıkamadı.

1990 yılında 1 milyon 859 bin olan gelir vergisi mükellef sayısı, 1995 yılında 1 milyon 829 bin ve 2000 yılında 2 milyon 80 bin oldu. Yaşanan ekonomik krizden sonra ise gelir vergisi mükellef sayısı hızla geriledi ve halen gerilemesini sürdürüyor. 2000 yılını temel aldığımızda son dört yılda gelir vergisi mükelleflerinin sayısı yüzde 14.7 azaldı.

2004 yılında Gayri Safi Milli

Hasıla yüzde 9.9 büyüme gösterirken gelir vergisi mükellef sayısı ise ancak yüzde 2.1 artış gösterdi.

Kurumlar Vergisi

Kurumlar vergisi mükellef sayısı hızla artış trendini yitirmesine karşın, sayısal artışını koruyor. 1990’larda 143 bin olan kurumlar vergisi mükellefi sağlanan teşvik ve avantajlarla 1995 yılında 320 bine ve 2000 yılında 582 bine yükseldi.

2000 yılında yaşanan krizin etkisiyle 2001 yılında azalan kurumlar vergisi mükellef sayısı 2002’de yine eski seviyesine geldi. 2003 yılında 600 bine ula-

BİLANÇO

şan kurumlar vergisi mükellef sayısı 2004 yılında 632 bin oldu. Kurumlar vergisi mükellef sayısı son dört yılda yüzde 7.9 ve son bir yılda, yüzde 4.2 artış gösterdi.

Basit Usul

Kayıtdışı ekonominin kaynakları arasında gösterilen basit usul ise yıllardır varlığını ve etkinliğini koruyor.

Kaldırılması sürekli tartışılan basit usule tabi mükellef sayısı 2000 krizi ile birlikte tekrar yükseliş yaşadı. 1990 yılında 908 bin olan basit usule tabi mükellef sayısı 1999 yılında 740 binle en düşük seviyesine geriledi. 2004 yılı itibariyle basit usule tabi mükellef sayısı 814 bin oldu.

Basit usule tabi mükelleflerin yıllık ödediği vergiler bir asgari ücretlinin aylık ödediği gelir vergisi seviyesinde bulunuyor.

Katma Değer Vergisi

Katma değer vergisi mükellef sayısında 1990 yılındaki seviyelerde seyrediyor. 1990 yılında 2 milyon 84 bin olan katma değer vergisi mükellef sayısı 2000 yılında 2 milyon 849 bine yükseldi. Bu guruba giren mükellef sayısı 2004 yılı sonu itibariyle 2 milyon 230 bin oldu.

Şirket Türleri İtibariyle Faal Mükellef Sayıları	
Şirket Türü	Faal
Gerçek Kişi	3.212.471
Limited Şirket	540.153
Adi ortaklık	48.979
Anonim Şirket	95.278
Diğer	75.303
Kooperatif	58.814
Kollektif Şirket	5.117
Adi Komandit Şirket	526
Eshamlı Komandit Şirket	56
TOPLAM	4.036.697

Böylece son 4 yılda katma değer vergisi mükellef sayısı yüzde 27.7 oranında azalış kaydetti. Son bir yılda ise katma değer vergisi mükellef sayısı ancak yüzde 3.9 oranında artabildi.

Yıllara Göre Mükellef Sayıları			
Yıllar	Gelir Vergisi	Kurumlar Vergisi	Basit Usul
1990	1.859.324	142.955	908.892
1991	1.960.817	155.920	969.988
1992	1.919.447	189.859	1.010.432
1993	1.865.253	232.091	1.000.778
1994	1.859.082	280.393	954.319
1995	1.829.995	319.698	911.811
1996	1.766.314	406.830	881.497
1997	1.780.142	472.899	869.721
1998	1.882.489	533.282	837.850
1999	1.988.007	560.411	739.639
2000	2.080.877	581.574	758.751
2001	1.768.653	565.556	808.787
2002	1.729.260	585.981	810.167
2003	1.735.722	605.020	820.621
2004	1.774.568	632.093	814.532

İl Bazında Potansiyel ve Faal Mükellef Sayıları

İli	Potansiyel Mükelle Sayısı	Faal Mükellef Sayısı	İli	Potansiyel Mükelle Sayısı	Faal Mükellef Sayısı
Adana	751.406	89.803	Konya	718.401	96.084
Adıyaman	142.147	17.435	Kütahya	250.323	29.084
Afyon	301.211	34.065	Malatya	265.636	29.171
Ağrı	106.824	10.465	Manisa	589.664	78.223
Amasya	151.912	16.324	Kahramanmaraş	274.457	37.185
Ankara	2.220.536	304.747	Mardin	120.682	24.595
Antalya	749.823	136.610	Muğla	373.496	68.189
Artvin	80.227	9.648	Muş	82.098	7.066
Aydın	437.999	69.125	Nevşehir	122.360	16.771
Balıkesir	560.862	79.237	Niğde	118.765	13.800
Bilecik	92.351	10.544	Ordu	272.051	32.361
Bingöl	53.216	6.595	Rize	151.010	18.537
Bitlis	68.582	7.257	Sakarya	342.174	50.023
Bolu	121.984	14.600	Samsun	482.985	60.816
Burdur	124.645	15.997	Siirt	52.977	5.767
Bursa	1.043.514	140.515	Sinop	86.392	11.703
Çanakkale	238.832	34.198	Sivas	258.924	24.203
Çankırı	80.145	6.647	Tekirdağ	360.166	46.350
Çorum	259.395	25.086	Tokat	242.494	26.303
Denizli	454.120	61.200	Trabzon	319.791	40.097
Diyarbakır	324.202	36.571	Tunceli	32.967	3.594
Edirne	220.002	26.390	Şanlıurfa	281.896	49.403
Elazığ	187.260	23.004	Uşak	160.150	19.299
Erzincan	94.335	8.819	Van	204.154	22.739
Erzurum	255.627	26.426	Yozgat	180.876	19.659
Eskişehir	386.613	39.767	Zonguldak	302.477	34.965
Gaziantep	402.761	67.230	Aksaray	137.278	14.280
Giresun	188.045	21.066	Bayburt	27.223	2.975
Gümüşhane	42.264	5.128	Karaman	99.718	10.579
Hakkari	46.217	4.163	Kırıkkale	130.466	12.639
Hatay	519.780	62.741	Batman	77.658	13.445
Isparta	203.010	21.414	Şırnak	46.379	19.276
Mersin	258.737	84.915	Bartın	87.628	10.120
İstanbul	5.175.524	1.024.593	Ardahan	40.854	3.783
İzmir	1.786.318	271.319	Iğdır	42.702	8.456
Kars	95.322	10.136	Yalova	81.046	13.981
Kastamonu	153.775	21.348	Karabük	100.736	13.279
Kayseri	450.100	46.278	Kilis	33.739	5.805
Kırklareli	174.937	23.948	Osmaniye	145.829	18.307
Kırşehir	108.246	10.188	Düzce	131.034	19.871
Kocaeli	574.380	736.377	Toplam	27.916.841	4.031.702

Borsada yabancı payı artıyor

Hisse senedi piyasasında yerli bireysel yatırımın ve fonların payı gerilerken, yabancı fon ve tüzel kişilerin payları artış gösterdi. Hisse senedi piyasasında işlem yapan ilk yüz yatırımcı toplam portföylerin yüzde 39'unu elinde bulunduruyor.

Hisse senedi piyasasında işlem yapan yabancı yatırımcıların ağırlığı giderek artıyor. Yatırımcıların yüzde 17'si hisse senetlerinin yüzde 97'sine sahip.

Türkiye Sermaye Piyasası Aracı Kuruluşları Birliği verilerine göre; Takasbank nezdinde 2.5 milyon adet hisse senedi işlemi yapmak üzere hesap bulunuyor. Bunun 200.000 civarındaki hesap isimsiz hesaplardan oluşuyor. Kimlik bilgileri mevcut 2 milyon 200 bin adet hesap bulunuyor. Bu hesapların sadece 1 milyonu bakiyeli hesap grubunda yer alıyor. Başka bir deyişle toplam açık hesapların ya-

rısından azında hisse senedi bulunmaktadır. Kurum hesaplarında ise hesapların sadece üçte birinde hisse senedi bulunuyor.

Hisse senedi yatırımcı tabanını belirleyen bakiyeli hesaplarda son bir yıl içinde 24 bin adetlik gerilime yaşandı. Son bir yıl içerisinde hisse senedi piyasalarına yeni yatırımcılar gelmesine karşın, piyasadaki eski yatırımcıların çekilmesinden dolayı yatırımcı sayısı yüzde 2,1 geriledi.

Yatırımcı kategorilerine göre hisse senedi portföy büyüklükleri incelendiğinde, portföy büyüklüğü yüzde 58 artışla 38,6 milyar YTL'ye çıktığı saptandı.

Toplam portföy büyüklüğünde yabancı yatırımcıların payı artış gösterdi. Yabancı fonlar ve yabancı tüzel kişilerin yatırımlarından dolayı bir önceki yıl toplam portföy içinde yabancıların payı yüzde 51 iken, bu oran yüzde 54'e çıktı. Yerli fonların payı ise geriledi ve hisse senetlerinin toplamda yüzde 1.1'ini ellerinde bulundurdukları saptandı.

Hisse senedi piyasasında, yüzde 32 pay ile ağırlıklı olarak yerli bireysel yatırımcılar bulunuyor. 2004 yılı başında hisse senetlerinin yüzde 38'ini elinde tutan yerli bireysel yatırımcıların payı gerilerken, yabancı fon ve yabancı tüzel kişilerin payı arttı.

BİLANÇO

Portföy büyüklüğüne göre yatırımcılar incelendiğinde, ilk on yatırımcının toplam 4,9 milyar YTL portföy değeri ile toplam hisse senetlerinin yüzde 13'ünü ellerinde buldukları görülmektedir. 2 Ocak 2004 itibari ile de bu oran aynı seviyelerde idi.

Toplam yatırımcı sayısı tablo sundaki en büyük portföye sahip ilk on yatırımcının hepsi tüzel kişidir. Bu yatırımcılardan 9'u yabancı, biri yerlidir. Yerli yatırımcı, "diğer" kategorisinde tanımlanan vakıf, kooperatif vb. nitelikte bir kurumdur. Yabancı yatırımcılardan 6 tanesi fon, 3 tanesi ise tüzel kişi olarak tanımlanan banka ve aracı kurum gibi alt hesaplarında daha fazla müşteri bulduran kurumlardır.

Yatırımcıların portföy değerleri ne göre sıralanması yatırımcı ta-

banının boyutları hakkında da fikir vermektedir. Örneğin sadece bakiyeli hesap sayılarına bakıldığında hisse senedi yatırımı olan yatırımcı sayısı 887.958 olarak görülmektedir. Fakat portföy büyüklükleri ile beraber değerlendirildiğinde bu yatırımcıların (gerçek ve tüzel kişiler dahil) sadece 100.000'inin toplam hisse senetlerinin yüzde 95'ini ellerinde buldukları görülmektedir. Kalan 787.958 gerçek ve tüzel kişide toplam hisse senetlerinin yüzde 5'inden azı bulunmaktadır.

Sadece bireysel yatırımcıların portföy büyüklükleri incelendiğinde ilk on bireysel yatırımcının toplam 990 milyon YTL tutarında hisse senedine sahip olduğu görülmektedir. Dolayısıyla, kişi başına ortalama portföy büyük-

lüğü 99 milyon YTL olarak hesaplanmaktadır.

2 Ocak 2004 tarihli verilerde ilk on bireysel yatırımcının portföy büyüklüğü 541 milyon YTL idi. Son bir yıl içinde bu kategorideki bireysel yatırımcıların hisse senedi yatırımlarını önemli ölçüde artırdıkları görülmektedir.

Son iki yılın kıyaslamasında konsantrasyonun en büyük hisse senedi portföyüne sahip ilk 100 yatırımcı lehine geliştiği görülmektedir. 2004 yılı başında ilk 100 yatırımcı toplam bireysel portföylerin yüzde 14'ünü ellerinde buldururken, 2005 yılı başında bu oran yüzde 16'ya çıkmıştır.

Bireysel yatırımcılarla ilgili tablonun son sütununda görülen Toplam Piyasa Değeri Payı ifadesi, bireysel yatırımcılarınTa-

Portföy Büyüklüklerine Göre Toplam Yatırımcı Sayısı			
03.01.2005	Portföy Değeri (milyon YTL)	Portföy Değeri (Milyon \$)	Toplam P. Değeri Payı
10	4,934	3,675	13.21 %
100	14,669	10,925	39.29 %
1,000	26,598	19,810	71.24 %
10,000	31,397	23,384	84.09 %
100,000	35,551	26,477	95.22 %
500,000	37,303	27,782	99.91 %
887,958	37,337	27,808	100.0 %

Kaynak : Takasbank

BİLANÇO

kasbank'taki toplam hisse senedi portföylerinin ne kadarını temsil ettiğini göstermektedir. Örneğin ilk 10 gerçek kişi, bireysel yatırımcıların portföylerinin yüzde 7,97'sine sahipken, Takasbank'taki tüm hisselerin yüzde 2,65'ine sahiptir.

Benzer şekilde, tüm bireysel yatırımcıların tüm

payı olduğu görülmektedir. Fakat bu ağırlığın yabancı fonlara ait olduğunu, yerli fonların toplamdaki payının sadece yüzde 1,1 olduğunu söylemek gerekmektedir.

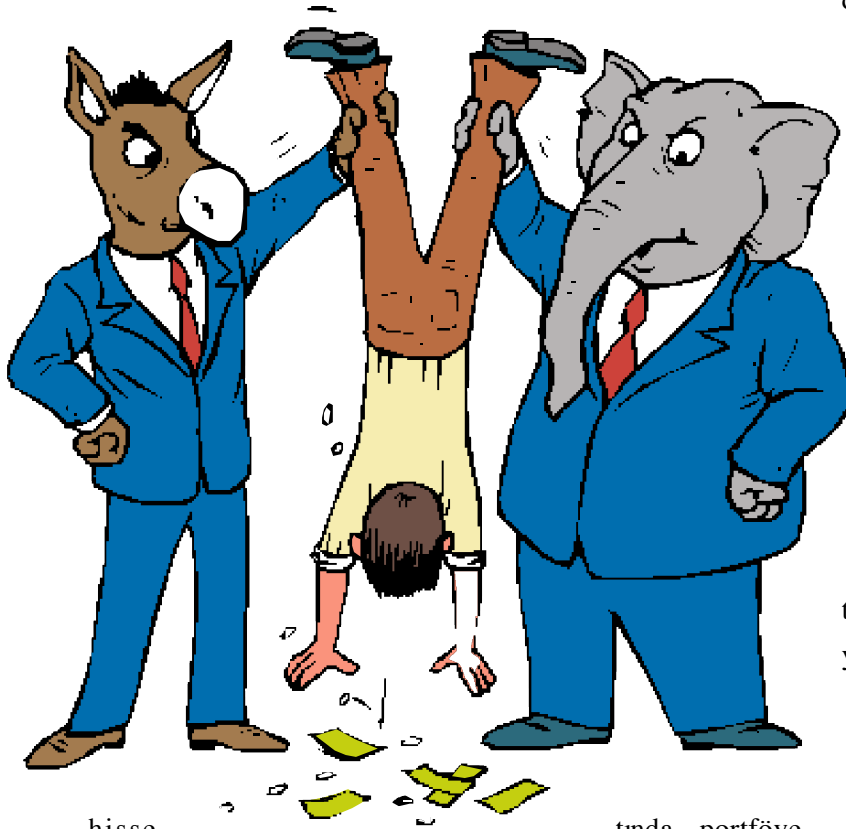
Bakıyesiz yatırımcılar hariç tutulduğunda, bakiyeli 887.958 yatırımcının yüzde 83'ünün 10.000 YTL'nin al-

lan yüzde 17'si ise hisse senetlerinin yüzde 97'sine sahiptir. Hisse senedi portföy konsantrasyonunun bu derece yüksek görünmesinde kurumların sahip olduğu portföylerin etkisi büyüktür. Örneğin 1 milyon YTL üzerinde portföye sahip olan 2.086 kişinin toplam 28,5 milyar YTL'lik portföyleri olduğu görülmektedir.

Bakıyeli bireysel yatırımcı sayısı 885.002'dir. Bu toplamın yüzde 83'ü 10.000 YTL'nin altında portföye sahip olan yatırımcılardır. Portföy değerleri ise 1,16 milyar YTL ile toplam bireysel yatırımcı portföylerinin yüzde 9'unu oluşturmaktadır.

10.000 YTL'nin üzerinde portföye sahip olan yatırımcılar toplam bireysel yatırımcıların yüzde 17'sini (146.256 kişi) oluşturmaktadır. Bu 146.000 kişi, toplam bireysel portföylerin yüzde 91'ine, tüm hisse senetlerinin ise yüzde 30'una sahiptir.

1 milyon YTL'nin üzerinde hisse senedi portföyüne sahip olan 980 kişi var. Bu kategoride kişi başına ortalama portföy büyüklüğü 3,9 milyon YTL'dir. Bu 980 kişi Takasbank'taki tüm hisse senetlerinin yüzde 10'una sahiptir.

hisse senetleri içindeki payının yüzde 33 olduğu izlenmektedir. Geçen sene bu oran yüzde 39 idi. Bireysel yatırımcıların toplam hisse senedi portföyleri içindeki payı son bir yıl içinde azaldı. Toplam hisse senedi portföylerine bakıldığında ise yatırım fonlarının yüzde 26'lık

payında portföye sahip olduğu görülmektedir. Bu yatırımcıların toplam 1,16 milyar YTL olan portföy büyüklüğü ise toplam hisse senetlerinin yüzde 3'ünü oluşturmaktadır. Bu kategorideki yatırımcıların ortalama portföy büyüklüğü 1.570 YTL'dir.

Toplam yatırımcıların geriye ka-

Merkez Bankası;

İstihdam vergileri azaltılmalı

Merkez Bankası tarafından hazırlanan Ekonomik Görünüm çalışmasında Türk ekonomisindeki olumlu ve olumsuz gelişmeler değerlendirildi. Sürdürülebilir istihdam için istihdam vergilerinin azaltılması, kayıtdışı ile mücadele edilmesi ve istihdam yaratacak politikalar izlenmesi istendi.

Merkez Bankası Başkanı Süreyya Serdengeçti tarafından

Bakanlar Kurulu'na yapılan sunumda Türkiye ekonomisinin katettiği mesafeler ve mevcut riskler anlatıldı.

Merkez Bankası tarafından yapılan açıklamada, enflasyonu düşürme konusunda önemli bir mesafe kaydedildiği, güven ortamının oluştuğu, oynaklığın azaldığı, enflasyon-döviz kuru geçişkenliğinin azaldığı görüşü yer aldı. Merkez Bankası enflasyon ve enflasyon dinamiklerinin

değişiminde alınan bu mesafeye rağmen, fiyat istikrarının henüz sağlanamadığı görüşünde.

2000 yılından beri üzerinde çalışılan açık enflasyon hedeflemesine 2006 yılında geçilecek.

Merkez Bankası tarafından görülen riskler ise şöyle;İç talep artışına dikkat edilmeli, tüketimdeki canlanma kontrollü olmalıdır Hizmetler gurubunda genel enflasyonun üzerindeki seyre dikkat çekilerek, bu sektördeki fiyat katılıklarına dikkat edilmesi istendi.

Özellikle tarım ve enerji fiyatla-

rındaki gelişmelerin risk oluşturduğu, bu risklerin enflasyon hedefine etki edebileceği görüşü yer aldı.

2002 yılından beri yüksek oranlı büyüme kaydeden Türk ekonomisinin, 2005 yılında artış eğiliminin yavaşlamaya başlaması bekleniyor.

Çalışmada, uygulanan sıkı maliye politikasının enflasyonla mücadeleyi ve büyümeyi desteklediği kaydedildi. İç borç stokunun piyasalar üzerindeki baskısının azaldığı ve vadelilerin uzadığı ve bunların piyasa

ları derinleştirerek çeşitlendirdiği görüşü yer aldı.

Devletin nihai tüketiminin ve yatırım harcamalarının GSYİH büyümesine katkısı 2002 yılı son çeyreğinden itibaren azalırken, özel sektörün katkısının arttığı ve özel kesime dayalı bir büyüme sürecine girildiği ifade edildi.

İstikrarda alınan mesafede, ihracatın büyümeye giderek artan oranda katkı sağladığı ve büyüme en büyük katkının verimlilikten geldiği yer aldı.

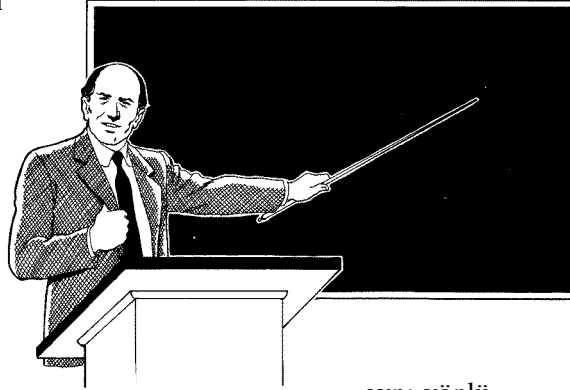
Merkez Bankası sunumunda, yüksek büyümenin cari açığı artırmasının doğal bir sonuç olduğu ifade edildi.

Cari açığın bir krize yol açıp açmayacağı analizinde, açığın artmasına yol açan unsurların geçmişten farklı olduğu belirtilerek, dalgalı kur rejimi, bankacılık sektörünün açık pozisyon miktarının azalması, sıcağı paranın teşvik edilmemesi gibi politikaların riski azalttığı görüşü yer aldı.

Türkiye'nin 2004 yılı itibariyle dış borç stokunun 161.7 milyar dolar olduğu ve dış borç stokunun yapısının kırılğan olmadığı savunuldu. Toplam dış borcun GSMH'ya oranının, Romanya ha-

riç tüm AB'ne üye ve aday ülkelerden daha düşük olduğu.

İstikrarda alınan mesafeye bağlı olarak nominal ve reel faizlerin önemli oranda düştüğü; son üç yıl içinde reel faizler yaklaşık 22 puan, nominal faizler ise yaklaşık 53 puan gerilemişti. Fakat faiz oranları halen yüksek seviyelerde. Bugün için Merkez Bankası faizleri ile faizler genel düzeyi arasında olması gereken

aynı yönlü ilişki, giderek güçlenmesine rağmen, henüz arzu edilen biçimde tesis edilebilmiş değildir. Faiz oranlarını kalıcı olarak düşürmek henüz mümkün olmamıştır.

Merkez Bankası tarafından yapılan çalışmada ekonomi politikaların temeli olarak büyüme ve istihdam artışının potansiyel seviyelerinde sürdürülebilir kılınması belirlendi.

Fiyat istikrarının sürdürülmesi ile büyüme ve istihdam politika-

larında da başarılı sonuçlar elde edilebileceği ifade edildi.

Sürdürülebilir büyümeyi sağlamak için, reformlara devam etmesi gerektiği görüşü çalışmada yer aldı. Reformların temeline ise verimlilik ile iç ve dış şoklara karşı esnekliğin artırılması, korunması ve geliştirilmesi gösterildi. Bankacılık, sosyal güvenlik, vergi reformu, yatırım ortamının iyileştirilmesi, verimlilik artışlarının sürdürülebilir kılınması, iyi yönetim ilkelerinin hayata geçirilmesi, temel reform ve çalışma politikaları olarak sıralandı.

Sürdürülebilir istihdamın önündeki engeller olarak, yüksek istihdam vergileri, yüksek işgücü artışı ve kayıtdışı istihdam gösterildi.

1999 yılında yüzde 30.3 olan istihdam vergilerinin 2004 yılında yüzde 42.7 ile OECD ülkeleri içinde en yüksek seviyeye çıktı. Bu oran İrlanda'da yüzde 5.9 olup, OECD ortalaması yüzde 26.6'dır. Sunumda, 2003 yılı itibariyle Türkiye'deki istihdam vergilerinin işgücü maliyeti içindeki payı ise yüzde 42,1'dir. Bu oranda OECD ortalamasının 5.6 puan üzerindedir ifadesi yer alarak yüksek istihdam vergilerinin düşürülmesi istendi.

AB Türk ekonomisinden umutlu

Avrupa Birliği, birliğe aday dört ülkenin ekonomik durumları ile iki yıllık gelecek ekonomik beklentilerini değerlendiren bir rapor hazırladı. Türk ekonomisinin önümüzdeki iki yıl olumlu bir performans göstereceği tahmin ediliyor. Aday ülkeler arasında Türkiye hareketli ekonomik performansıyla dikkat çekiyor.

AB Komisyonu Ekonomik ve Mali İşler Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanan AB ekonomisinin durum değerlendiren ve geleceğe yönelik öngörülerini içeren “2004-2006 döneminde Euro Alanı, AB ve Aday Ülkelerde Ekonomik Durum ve Gelecek Beklentileri Raporu” yayınlandı.

Raporda Türkiye ve diğer aday ülkelerin ekonomileri, 2004’teki gelişmeler, 2005 ve 2006 için beklentiler, kamu maliyesi ve dış dengeler olmak üzere 4 ana başlık altında incelendi.

2004’teki gelişmeler bölümünde Türk ekonomisinin 2004 yılının ilk üç çeyreğinde son derece hareketli olduğu görüşü yer aldı. Özel tüketimdeki artış bir önceki sene-

ye göre yüzde 3 artarak yüzde 9 seviyesine yükseldi.

Bu gelişmenin temel nedenlerine raporda şu saptamalarla yer verildi: “Siyasal istikrardaki iyileşme sonucunda iş dünyası ve tüketici güveninin artması. Enflasyonun ve faiz oranlarının düşmesiyle olumlu ekonomik koşulların oluşması. Hızlı çoğalan tüketici kredileri, eski arabaların değiştirilmesi için vergi teşviki verilmesi. Türk lirasının güçlenmesiyle dayanıklı tüketim malları ithalatının ve yatırımın artması.”

Türkiye’deki GSMH rakamları açıklanmadan önce hazırlanan rapor, GSYİH’deki büyümenin 2004 sonu itibarıyla ilk 9 aylık büyüme göre biraz gerileyerek yüzde 7.7 olmasını bekliyordu. Bu

oran, yine ilk 9 aylık verilere dayanarak Bulgaristan için yüzde 5,7, Romanya için yüzde 8,3 ve Hırvatistan için yüzde 3,9 seviyesinde tahmin ediliyor. Romanya’da yüksek maaşlar sonucunda oluşan hane tüketimindeki artış ve ek olarak sermaye birikimindeki artış yüksek büyüme oranının ana nedenleri olarak öne çıkıyor. Bulgaristan’da ise benzer şekilde gelir artışı sonucu yüksek talep ve istihdam ile birlikte banka kredileri olarak görünüyor. Hırvatistan’ın büyüme oranı ise 2004’ün ikinci ve üçüncü çeyreklerinde, özellikle sermaye birikimi büyüme oranının azalması ve tüketimin artmaması nedeniyle yavaşladı.

Türkiye’de enflasyondaki düşüş beklentilerin çok üstünde gerçek-

BİLANÇO

leşti. 12 aylık tüketici fiyatları endeksi 2003 yılındaki yüzde 25 seviyesinden, 2004'te yüzde 9'lara geriledi. Katı maliye politikaları ve güçlü kur enflasyonun düşürülmesinde önemli rol oynadı. Yine 2004 yılı itibariyle tüketici fiyatları enflasyonu Romanya'da yüzde 11,2, Bulgaristan'da yüzde 6,2 ve Hırvatistan'da yüzde 2.1 olarak gerçekleşti.

Türkiye'de kamu maliyesindeki iyileşme de 2004 yılında devam etti. 2004 yılında bütçe açığı yüzde 4 olarak ortaya çıkarken, devletin borçları üzerindeki faiz oranlarında yüzde 30 gibi önemli bir düşüş gerçekleşti. Kamunun bütçe açığı oranı Romanya'da yüzde 2,6, Hırvatistan'da yüzde 5, Bulgaristan'da ise yüzde 1,4 düzeyinde ortaya çıktı.

2004'te Türkiye'de istihdam yavaş yavaş ekonomik büyümeye tepki vermeye başladı. Fakat çalışan kişi sayısındaki yüzde 2'lik

artış, işsizlik seviyesine neredeyse yansımada. Sonuç olarak, işsizlik seviyesi 2004 yılı itibariyle yüzde 10.3 olarak kaldı. Hırvatistan'da çalışan oranlarındaki yüzde 3 artış ile birlikte, işsizlik 2003'teki yüzde 14,5 oranından, yüzde 13,8'e düştü. Benzer şekilde Bulgaristan'da da işsizlik oranı yüzde 13,6'dan yüzde 12 seviyesine geriledi. Romanya'da ise işsizlik oranının yüzde 7'ye civarında sabit kalması bekleniyor.

2005-2006 için beklentiler

Türk ekonomisinin 2005 ve 2006 yıllarında da oldukça yüksek bir büyüme göstererek kalkınma sürecine devam etmesi bekleniyor. Bu bağlamda, iyileşen ekonomik ve siyasi istikrar yüzde 5'lik bir büyümeyi olası kılıyor. Ufukta görünen bu büyüme sürecinde, özel tüketim ve sabit sermaye oluşumu 2004 yılında olduğu gibi önemli bir rol oynayacaklar. Gerçekten de, kısıtlayıcı politikalara

rağmen tüketici güveni ülkede yüksek bir düzeyde kalarak yerli talebin hükümet öngörülerinden daha güçlü ve daha kalıcı olacağını gösteriyor. Ancak, yatırımların yıllarca ertelenmesi nedeniyle, bugün öz sermayenin yenilenmesine ve artırılmasına yönelik önemli bir çaba gösterilmesi gerekiyor. Bu modernleşme sürecini dış kaynaklı yatırımların desteklemesi bekleniyor. Ne var ki, yatırım ihtiyacının büyüklüğüne bakıldığında, iç kaynaklı yatırımların da gerekli olduğu görülüyor. Sonuç olarak yatırımdaki büyümenin ilerleyen yıllarda yüzde 10 civarında olması bekleniyor.

Bulgaristan'da GSYİH'deki büyümenin 2004 yılı için yüzde 5.7'ye ulaşması, 2005 yılında yüzde 6'ya çıkması, 2006 yılında ise yüzde 4.5'e gerilemesi bekleniyor. Romanya ekonomisine genel bir bakış, yüksek bir büyüme, enflasyonda devam eden düşüş ve it-

Aday Ülkelerin 2005-2006 İçin Karşılaştırmalı Ekonomik Tahminleri (Yıllık Yüzde)								
	Bulgaristan		Hırvatistan		Romanya		Türkiye	
	2005	2006	2005	2006	2005	2006	2005	2006
GSYİH¹	6,0	4,5	4,0	4,3	5,5	5,	5,0	5,1
Enflasyon	4,0	4,0	2,7	2,8	8,2	6,5	8,7	6,4
İşsizlik²	10,8	10,0	13,3	12,5	7,0	7,1	10	9,6
Dış ticaret dengesi³	-15,5	-14,5	-24,8	-24,1	-9,9	-10,5	-7,5	-7,8
Cari açık⁴	-8,5	-7,0	-4,7	-4,5	-8,3	-8,7	-4,0	-4,0

halatta gözlenecek artış nedeniyle önemli bir cari işlemler açığına işaret ediyor. Buna göre, gelir vergisi ve kurumlar vergisi yükündeki azalma nedeniyle özel tüketimin ve brüt sabit sermaye oluşumunun artması beklense de, 2005 ve 2006 döneminde büyümenin iç talebin bastırılmasıyla daha ılımlı bir düzeye inmesi bekleniyor. Hırvatistan'da ölçülü özel tüketime ve kamu yatırımlarındaki önemli düşüğe bağlı olarak, GSYİH'daki reel büyümenin 2004 yılında yüzde 3.4'e gerilemiş olması bekleniyor. Büyümenin 2005 yılında yüzde 4 ve 2006 yılında yüzde 4.3'e olarak gerçekleşmesi öngörülüyor.

Türkiye'de 2005 yılında, yüksek enerji fiyatlarının ve düzenlenen fiyatlardaki artma eğiliminin enflasyonist baskıları hafifçe arttırması bekleniyor. Buna rağmen, yetkililerin hedef aldığı yüzde 8'lik yıl sonu enflasyon oranına erişilebilir görünüyor. Gelecek iki sene süresince, uygulanacak sıkı mali disiplin, dengeli ücret artışı ve azalan enflasyon beklentileri sayesinde enflasyondaki düşüşün devam etmesi bekleniyor. Rapor da 2006 yılında tüketici enflasyonunun yüzde 7'nin altına kadar düşebileceği belirtiliyor. Bulgaristan'da verimlilik artışına kıyasla yüksek olarak gerçekleşen ücret artışları nedeniyle, enflasyonun yüzde 4'ün altına düşmesi zor

görünüyor. Romanya'da ise enflasyon düşmeye devam edecek. Tüketici fiyatı enflasyonunun 2004 yılındaki yüzde 11.92'lik ortalamadan sonra, 2005 yılında yüzde 8.22'ye ve 2006 yılında yüzde 6.5'e düşmesi bekleniyor. Hırvatistan'da tüketici fiyatı enflasyonu 2005'te yüzde 2.72'ye ve 2006'da yüzde 2.8'e çıkabileceği belirtiliyor. Bunun nedeni ücret artışları ve idari maliyetlerde yapılacak düzenlemeler olarak gösteriliyor.

Türkiye'de istihdam oranının 2004 yılındakine benzer bir şekilde 2005 ve 2006'da da yaklaşık yüzde 2'lik bir artış göstermesi bekleniyor. Fakat yaratılan istihdam artışının ancak Türkiye'nin hızla büyüyen işçi arzını karşılaması nedeniyle işsizlik oranının yüksek kalmaya devam edeceği düşünülüyor. Bulgaristan'da devam eden net istihdam artışı, işsizlik oranının 2006 itibarıyla yüzde 10 seviyesine ulaşmasına olanak tanıyacak gibi görünüyor. Romanya'da ise azalan iş gücü piyasası katılımına karşın işsizlik oranının yüzde 7 civarında sabit kalması bekleniyor. Hırvatistan'da istihdamın yüzde 1 ila yüzde 1.2'lik bir artış göstererek işsizlik oranını 2004'te yüzde 13.9, 2005'te yüzde 13.3'e ve 2006'da yüzde 12.5'e düşürmesi öngörülüyor.

Kamu Maliyesi

Türkiye ve Bulgaristan'da kamu

gelirlerinde güçlü bir artış eğilimi beklenirken, Hırvatistan ve Romanya'daki artışın beklentilerin altında gerçekleşeceği öne sürülmekte. Türkiye'de 2005 yılı kamu sektörü faiz dışı fazlasının GSYİH'nin yüzde 6.5 olması olası görülüyor. Türkiye GSYİH artış hızının, 2005 yılı itibarıyla kamu bütçe açığını yüzde 4'e indireceği tahmin ediliyor. Bu oranın 2006 yılı başlangıcı itibarıyla yüzde 3'e gerileyeceği öngörülüyor. Öte yandan Bulgaristan'da 2005 yılında, bütçe açığının yüzde 0.5'e kadar gerilemesi bekleniyor. Bu oranın Romanya'da yüzde 2.4, Hırvatistan'da yüzde 4.4. olacağı tahmin ediliyor.

Dış ticaret dengesi

Ekonomik göstergeler arasında dikkatle izlenen dış ticaret dengesindeki açığın, Türkiye'de halen yüksek seyretmesinde ithalattaki artışın önemli bir rol oynadığı belirtiliyor. Öte yandan tekstil ihracatında ve turizm gelirlerindeki artış sayesinde, Türkiye'de 2005 yılı cari işlemler dengesi açığı yüzde -5,3'ten yüzde -4'e geriledi. Bu oranın 2006 yılında da yüzde -4 oranında kalması bekleniyor. Cari işlemler alanında diğer aday ülkelerdeki 2005 yılı tahminlerine bakıldığında Bulgaristan'ın yüzde -8.5, Romanya'nın yüzde -8.3, Hırvatistan'ın ise yüzde -4,7 açık vermesi bekleniyor.

Adalet Divanı AB Vergi Sisteminin yönünü belirleyecek

Avrupa Birliği üyesi Hükümetler vergi yasalarının Birlik genelinde uyumlaştırılması konusunda ayak sürer, isteksiz davranırlarken Avrupa Adalet Divanı yakın geçmiş dönemde almış olduğu kararlarla bu alanda önemli mesafe alınmasını sağladı. Divan yakında alması beklenen bir kararla, vergi matrahının tespitinde, iştiraklerce diğer ülkelerde katlanılan zararların ana şirket karından düşürülmesi imkanını getirecek.

Bilanço'nun Ekim 2004 sayısında, Avrupa Adalet Divanı'nın yakın gelecekte, yine vergi matrahının tespiti ile ilgili olarak, daha açık bir deyişle, diğer AB üyesi ülkelerde kurulu alt birimlerin zararlarının ana şirket karından düşülüp, düşülmeyeceği konusunda, tüm hissedarları ve Hükümetleri ilgilendiren ve çok yansımaları olacak bir karar alacağından söz edilmişti. Divan'da görüşülen dava konusu olay, şubeleri ülkemizde de bulunan, İngiliz perakendecilik devi Marks & Spencer Şirketi ile ilgili idi. Mevcut uygulama çer-

çevesinde, Marks & Spencer Şirketinin zarar eden alt birimi İngiltere'de faaliyette bulunuyor ise bu zarar, vergi matrahı tespitinde bu ülkede kurulu ana şirketin karından düşülüyor, ancak alt birim diğer bir üye ülkede kurulu ise, mevcut Yasa bu alt birimin zararının ana şirket karından düşülmesine olanak vermiyor. Marks & Spencer Şirketi bu Yasa hükmüne karşı Divan'da dava açmıştı.

Divan'a danışmanlık yapan ve görüşleri umumiyetle Divan yargıçları tarafından dikkate alınarak, karara yansıtılan *genel avukat*, bu dava ile ilgili olarak Nisan ayı ba-

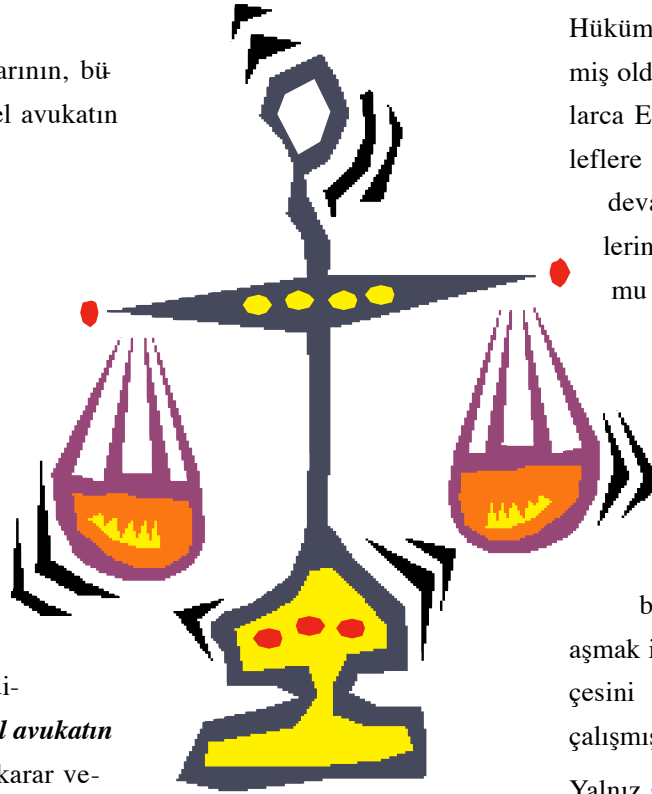
şında yaptığı açıklamayla, Marks & Spencer'in, Almanya, Fransa ve Belçika'da faaliyet gösteren iştiraklerinin ettikleri zararları, firmanın İngiltere'de ana merkezi için tahakkuk ettirilen Kurumlar Vergisi tutarından düşebileceği yolunda görüş bildirdi.

Genel avukat Miguel Poiares Maduro'ya göre, halen İngiltere'de uygulanmakta olan ve sadece ana ülkede kurulu birimlerin ettikleri zararların matrahtan düşürülebilmesi imkan veren düzenleme ayırıcıcı bir nitelik taşıyor ve "tek pazar"ın ana prensipleri ile çelişiyor. Ve diğer üye ül-

kelerde de faaliyet gösteren şirketlere, sadece yerli piyasada faaliyet gösterenlere sağlanan bir imtiyazın tanınmaması, Maduro'ya göre aynı zamanda firmaların diğer üye ülkelere yayılmalarını olumsuz yönde etkiliyor ve bu haliyle iş kurma özgürlüğünü kısıtlıyor

Adalet Divanı yargıçlarının, büyük bir olasılıkla, genel avukatın görüşüne katılmaları halinde bu kararın sonuçları Marks & Spencer'in geri alacağı 44 milyon Euro'nun çok ötesine taşacak. Böyle bir Divan kararı AB üyesi ülkelerin vergilendirme alanında sahip oldukları otonomiye büyük bir darbe indirecek. Eğer Divan *genel avukatın* görüşü doğrultusunda karar verir de, aynı konumdaki diğer firmalar da dış iştirak zararlarını eskiden ödemiş oldukları vergilerden iade yoluyla geri alabilme imkanına kavuşabilirlerse, HVB Grup analistlerinin tahminlerine göre bu durum, Alman Hükümetine 30 milyar Euroya mal olabilir. Morgan Stanley ise, İngiltere Hükümetinin böyle bir gelişme karşısında 4 milyar Pound dolayında bir külfetle karşı karşıya kalabileceği tahmininde bulunuyor.

Bu karardan en fazla etkilenecek ülkeler Almanya, Yunanistan, Fransa, İrlanda, Hollanda, Finlandiya ve İsveç. Zira bunların hepsinde, İngiltere'dekine paralel şekilde, mevcut vergi sistemleri, diğer üye ülkelerde edi-

len zararların, ana ülkede elde edilen karlardan düşülmesini önleyen hükümler içeriyor.

Buna mukabil Divanın kararı İtalya, Danimarka, Belçika ve Avusturya'yı etkilemeyecek. Zira bu ülkelerin mevcut vergi mevzuatı, şirketlere dış ülkelerdeki iştiraklerden maruz kalınacak zararların kardan düşürülebilmesi olanağını tanıyor. İspanya sınır ötesi bazı

zararların mahsubu olanağını tanıırken, Fransa bu mahsup uygulamasını sadece dev petrol şirketi Total SA. veya medya devi Vivendi Universal SA. gibi çok büyük şirketlerle sınırlı tutuyor

Kararın kesinleşmesi halinde özellikle İngiltere ve Almanya Hükümetleri geçmişte tahsil etmiş oldukları vergilerden milyarlarca Euro veya Poundu mükelleflere geri ödeme ve gelecekte devasa boyuttaki vergi gelirlerinden mahrum kalma durumu ile karşılaşabilirler. Zaten sadece bu yüzden

Almanya duruşmalarında İngiltere'yi, vergi ayrımcılığı yapmanın, üye ülkelerde karşı karşıya bulunulan mali güçlükleri aşmak için gerekli olduğu gerekçesini ileri sürerek savunmaya çalışmıştı.

Yalnız şimdi yukarıda sayılan bu üye ülkelerin Maliye Bakanları ümitlerini, Maduro'nun görüş açıklamasında yer verdiği bir hususa bağlamış bulunuyorlar: Maduro görüşünü açıklarken, Hükümetlerin ancak, diğer üye ülkelerde zarar eden dış şubelerin kurulu oldukları ülkede eşdeğer bir vergi muafiyetinden faydalanamamaları halinde, bunların zararının ana şirketin karından indirilmesine izin vermeleri gerektiğini

BİLANÇO

ifade etti. Dolayısıyla hemen hemen tüm üye ülkeler şirketlere, zararlarını gelecekte elde edecekleri karlarından mahsup etme olanağı sağladıkları cihetle, Hükümetlerin kasalarının Maduro'nun bu görüşünden çok ta fazla olumsuz yönde etkilenmeme şansı bulunuyor.

Fakat yorumcular Maduro'nun açıklaması okunduğunda bu iyimser görüşün tehlikeli biçimde abartılı olduğunun görüleceğini savunuyorlar.¹ Evet zararları ileri tarihe taşınarak gelecekteki karlardan mahsubu bir vergi avantajı oluşturmaktadır. Ancak bu imkan zararların güncel karlardan düşülmesi ile "eşdeğerli" midir? Hakimler böyle düşünmeyebilirler, zira zararların geleceğe taşınması bir zaman aralığı ile, gecikme ile çalışmaktadır ve söz konusu şube ancak kar edebilirse bu olanaktan istifade edecektir, öte yandan bazı ülkelerde zararların mahsup amacıyla ileriye taşınması belirli bir süre ile sınırlandırılmıştır. Muhtemelen Maduro, şirketlerin zararlarını karlarından mahsup etme olanağını iki kez, önce ana şirketin kurulu olduğu ülkede, sonra da şubenin faaliyet gösterdiği ülkede kullanma yoluna giderek bu olanağı istismar etmelerini önlemek için bu ayrıntı-

lara girme ihtiyacını hissetmiştir. Bugüne kadar Birliğe üye Avrupa Hükümetleri vergi uygulamalarının Birlik çapında yeknesak hale getirilmesine pek olumlu yaklaşmadılar, zira halen vergilendirme alanında sahip oldukları yetkilerin ellerinden alınmasına istekli değiller. Ancak Avrupa Komisyonu da yukarıda sözü edilen davada Marks & Spencer'den yana bir tutum benimsiyor. İngiltere'deki KPMG LLP'nin Avrupa Vergi Grubu Başkanı Chris Morgan'a göre, Komisyon şunu demek istiyor: "bizden, Avrupa'da bir 'tek Pazar'a sahip olmamız isteniliyor fakat bunu sağlayamıyoruz, bu nedenle Avrupa'nın çok uluslu şirketleri, ABD şirketlerine göre daha dezavantajlı durumda faaliyet göstermek durumunda kalıyorlar." "Şimdi ABD'nde bir şirket genel merkezini New York'ta kurar, Florida ve Los Angeles'te yatırım yaparsa, bu şirketin bir tek kar-zarar hesabı olacaktır. Halbuki bu şirketin bir rakibi genel merkezini Londra'da kurar ve bu şirketin Fransa ve Almanya'daki iştirakleri zarar ederse, bu şirket bu zararları için bir mahsup olanağına sahip olmayacaktır."² Dolayısıyla vergi sistemlerindeki bu ayırıcı hükümlerin temizlenmesi serbest reka-

betin sağlanması yolunda önemli bir adım oluşturacak.

İngiltere Hazine Bakanı Gordon Brown Mart ayında yapmış olduğu açıklamada, 2005-2006 mali yılında Kurumlar Vergisi tahsilatının yüzde 28 oranında önemli bir artış göstereceğini tahmin ettiklerini ifade etmişti. Ancak bu son gelişmelerin İngiliz Vergi Sistemi üzerine etkileri ile ilgili olarak Hazine Bakanı, Avrupa Divanının Marks & Spencer firması ile ilgili kararının ne şekilde ve ne zaman kesinleşeceğini görmeleri gerektiğini, ona göre neler yapmaları gerektiğini belirleyeceklerini söylüyor. Gordon Brown vergi sistemlerinde Birlik çapında bir uyumlaştırmaya gidilmesine karşı olduklarını da yukarıdaki beyanatına ekliyor.

Bilindiği üzere Mart ayı sonlarında da AB üyesi ülkeler, liderleri Fransa ve Almanya'nın ısrarlı çabaları sonucu, netice itibarıyla Roma Anlaşmasıyla da öngörül- düğü üzere, Komisyon'un, Birlik genelinde hizmet ticareti üzerindeki sınırlamaları kaldırmayı ön gören bir yasal değişiklik önerisini reddetmişlerdi. Paris ve Berlin Hükümetleri, kendi ekonomilerinin dış rekabetin baskısından korunmasının ekonomik büyümeyi hızlandıracağını ve yeni iş alanları

(1) The Wall Street Journal Europe, Nisan 11 2005, S. A10.
 (2) The Wall Street Journal Europe, Nisan 8-10 2005, S. A1.

AB'nin büyüme sürecine doğu batı engeli

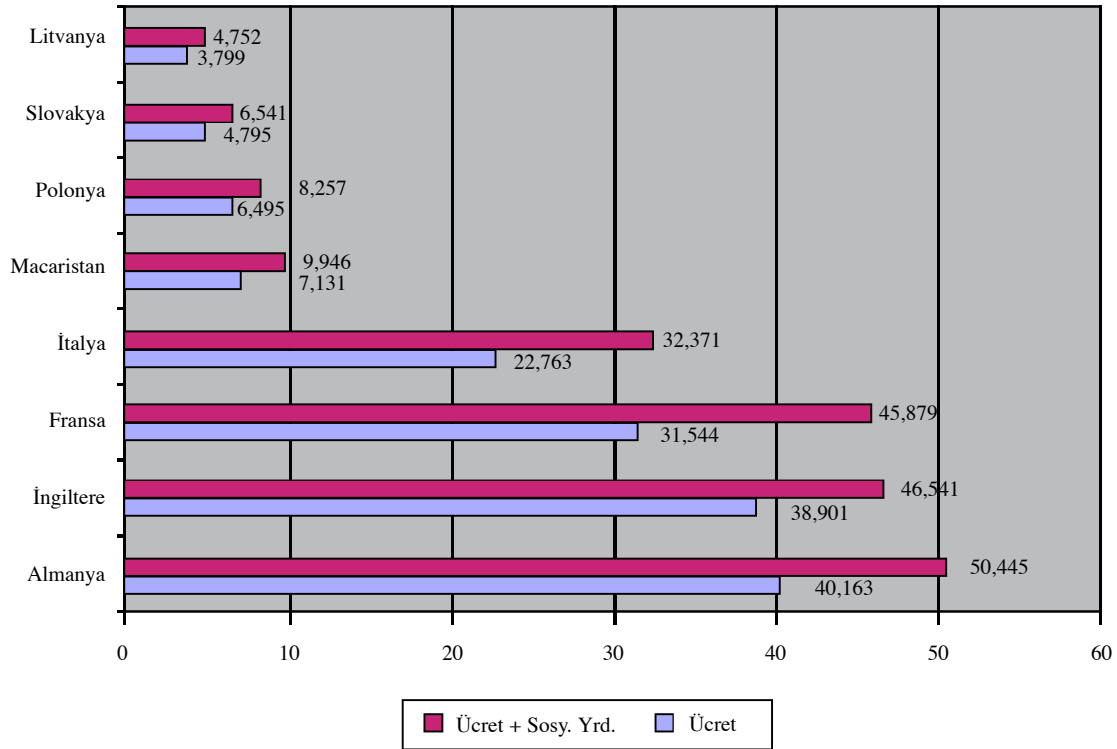
Gümrük birliklerinden beklenen temel ekonomik fayda, malların, sermayenin ve işgücününün serbest dolaşımına olanak sağlamak suretiyle üretim faktörlerinin en etkin şekilde kullanılabilmelerini, bu şekilde daha etkin kaynak tahsisi ile hızlı ekonomik büyüme ve refahın arttırılmasını sağlamak şeklinde özetlenebilir. Ancak işgücününün serbest dolaşımı, gelişmiş Batı Avrupa'da ucuz işgücü akımı ve sermaye ihracı yoluyla, bugüne kadar refah devletinin nimetlerinden de istifade eden işçi kesimini olumsuz yönde etkiliyor.

Genişleme süreci Avrupa Birliği'nin batıdaki eski ve gelişmiş ekonomileri için çözümü güç ve sosyal gerilimlere de yol açabilen sorunlar getiriyor. Bu güne kadar görece sermaye bolluğunun sağladığı yüksek verimlilik düzeyi sayesinde, ayrıca refah devleti uygulamasıyla daha da esnekliğini yitirmiş bir işgücü piyasası ortamında ve sadece düşük ücretli ayak işlerinin gördürülmesi için yabancı işçilerin ülkeye girmesine izin verildiği bir ortamda, yüksek ücret düzeylerine ve adeta çalışmamayı ödüllendiren işsizlik yardımlarına ve emeklilik

dönemi nimetlerine alışmış olan Batı Avrupa'nın gerek beden gerek zihin işçileri, artık küreselleşmenin ve Birliğin sınırlarının genişlemesinin getirdiği yoğun rekabetin ve bunun ücretler üzerinde doğurduğu baskının ağırlığını iyice hissetmeye başladılar. Yakın geçmiş dönemde maruz kalınan ekonomik durgunluk ve yüksek işsizlik düzeylerinin de işaret ettiği gibi, başta Almanya ve Fransa olmak üzere, Batı Avrupa ülkelerinin, işgücü piyasaları ve sürdürmeye çalıştıkları refah devleti uygulamaları alanında ciddi reformlar gerçekleştirmeleri gerekiyor.

Ekonomik birlik, birliğe katılan her ülkede fiyat ve ücret düzeylerinde bir uyum, paralellik sağlanmasını öngörüyor. Aksi halde ekonomik birlikten beklenen faydalar gerçekleşmiyor ve işsizlik artabiliyor. İşgücününün serbest dolaşımı engellense dahi, sermayenin serbest dolaşımı, ücret düzeyinin yüksek olduğu üye ülkelerden, ücret düzeyinin düşük olduğu fakir bölgelere doğru bir sermaye akışına yol açıyor ve bugün Almanya'da olduğu gibi ücret düzeyinin yüksek olduğu Birlik üye ülkelerinde işsizliğin artmasına yol açıyor.

BİLANÇO

İşçilik Maliyetleri (Tam Zamanlı Erkek İşçi İçin Ortalama Yıllık Ücret)
(Euro)

Kaynak : The Wall Street Journal Europe, 12 Nisan 2005, S. A 2.

Şu anda Birliğe yeni katılan ülkelerde ortalama ücret düzeyi Almanya'nın yaklaşık yedide biri düzeyinde bulunuyor. 80'li yıllarda Portekiz ve İspanya Birliğe üye olarak katıldıklarında bu adı geçen ülkelerdeki ücret düzeyi, Almanya'daki ücret düzeyinin yaklaşık yarısı düzeyinde idi. Ücret düzeyleri arasındaki bu büyük fark işgücünün, ücret düzeyinin düşük olduğu yeni üye ülkelere ücret düzeyinin yüksek olduğu Batı Avrupa ülkelerine göçü için büyük bir motivasyon, dürtü oluşturmaktadır. Aynı göç motivasyonu, dürtüsü sermaye için bu

sefer aksi istikamette söz konusudur.

İşgücünün göçü ekonomik açıdan ancak fiyatlar ve ücret düzeyleri esnekse faydalı sonuçlar verir.¹ Fakat Batı Avrupa'da işgücü piyasaları yeteri kadar esnek değildir ve refah devleti uygulamaları bu esnekliği azaltıcı etki doğurmaktadır. Refah devletinin güvence altına aldığı asgari ücret Birliğe yeni katılan bir çok ülkedeki net ücret düzeyinden daha yukarıdadır. Kişiler çalışıp çalışmama kararını refah devletinin sağladığı işsizlik ödenek düzeyine göre kararlaştırınca, yeni

üye ülkelerde düşük ücretle çalışan milyonlarca insan göç edip, gelişmiş ülkelerde yerli işçilerin kabul edip etmemekte tereddüt ettiği işlerde çalışmak için heves duyacaklardır. Bu da gelişmiş ülkelerde işsizliğin artmasına yol açacaktır. Örneğin 1970-2002 yılları arasında Almanya'da işsiz olan Alman vatandaşlarının sayısı 3.2 milyon kişi kadar yükselmiştir, aynı dönemde ülkeye giriş yapan yabancı işçi sayısı ise 3.1 milyondur. Bu tür işgücü göçü ekonomik anlamda faydalı bir göç değildir, zira bu durumda göç veren ve göç alan ülkelerin

toplam hasılasında fazla bir artış beklememek gerekir. Diğer taraftan yüksek sosyal yardımlar yabancı işçi çekme hususunda bir mıknaş görevi görmektedir. Dolayısıyla bir 'ekonomik birlik'te sosyal yardım düzeylerinin bir ülkeden diğerine fazla değişiklik göstermemesi gerekmektedir.

Hernekadar Birliğe girişten itibaren yedi yıl süre ile işgücü göçüne kısıtlama getirilmişse de ücret düzeylerindeki ve sosyal yardımlardaki mevcut farklılık göç isteğini, motivasyonunu uzun yıllar canlı tutacaktır. Ve yeni katılan ülkelere göçmesi beklenen yaklaşık 4 milyon kişinin büyük bir bölümünün Avusturya ve Almanya'ya yönelmesi beklenmektedir.

AB'nin yeni Anayasası bir Birlik vatandaşının istediği yerde yerleşebilmesini ve nerede yerleşmişse orada sağlanmakta olan sosyal güvence yardımlarına hak kazanabilmesini öngörmektedir. Do-

layısıyla sosyal yardımların Birliğin her tarafında aynı düzeye getirilmesi zorunluluğu bulunmaktadır. Bunu sağlamak için gelişmiş Batı ülkelerindeki sosyal yardımlar düşürülürse, bundan bu ülkelerde halen bu yardımlardan istifade edenler zarar görecektir ve sosyal

gerilime

yol açacaktır. Fakir üyelerdeki sosyal yardımların yükseltilmesi halinde ise, Birlik kaldırmakta zorlanacağı bir yük altına girecektir.

Görüldüğü gibi Birliğin genişle-

mesinin getirdiği sorunlar çok çetrefildir, hatta bazıları çözümsüzdür. Bunlardan birisi Doğudan göçün Almanya'da ücret düzeyleri üzerinde yarattığı baskıdır. Zaten işgücü piyasasının çok katı olduğu ve ekonomik durgunluğun ısrarla sürdüğü Almanya bu sorunu çözmek için pek de akılcı olmayan bir uygulamaya, "asgari ücret" uygulamasına geçmeyi planlamaktadır.²

Almanya Hükümeti geçen yıl Mayıs ayında Birliğe kabul ettikleri Doğu Avrupa ülkelerinden göç ederek gelen ucuz işgücünün, Almanya'da ücret düzeylerini daha fazla düşürmesinin önüne geçmek için asgari ücret uygulamasına gitmeyi düşünmektedir. Avrupa'da kamuoyu hızlı bir büyüme gösteren sekiz fakir eski Doğu Bloku ülkesinden gelen işgücünün gelişmiş Batıda ücret düzeylerini aşağıya çektiğine inanmaktadır. Özellikle Polonya'dan gelen gıda sektörü işçileri ile kamyon şoförlerine karşı giderek derinleşen olumsuz bir duyarlılık göze çarpmaktadır.

Daha önceleri Alman Hükümeti

(1) Financial Times, Martin Wolf, Europe must integrate its labour markets and welfare, 6 Nisan 2005, S. 15.

(2) Wall Street Journal Europe, 12 Nisan 2005, S. A2.

BİLANÇO

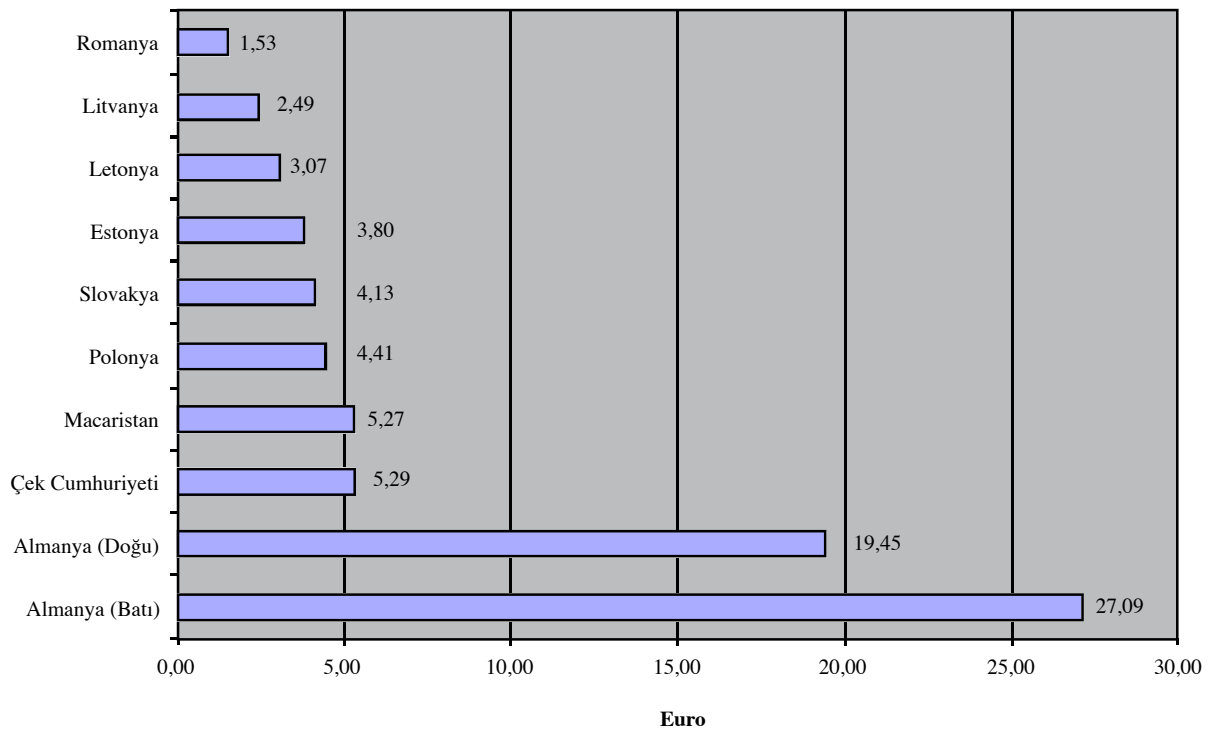
esasen çoğu işçi kesiminin ücret düzeyinin, işçi sendikaları ile işveren sendikaları arasında yapılan toplu iş sözleşmelerinde kararlaştırılan ücret düzeyini izlemesi nedeniyle bir asgari ücret düzeyinin saptanmasına gerek görmüyordu. Ancak gelecek yılın seçim yılı olması Hükümetin bu konuda fikrini değiştirmesinde etkili olmuş olabilir. Başbakan Gerhard Schröder “ücret dampingi” olarak tanımladığı bu durumu düzeltmeye kararlı gözüküyor. Ancak Hükümet bunu doğrudan ücret düzeyini saptayarak yapmayacak. Eğer bu yola gidilecekse, halen inşaat sektöründe uygulanan bir model örnek alınacak.

1990’lı yıllarda Almanya’ya hücüm eden İrlanda, Portekiz ve diğer yabancı inşaat firmalarının düşük ücrete dayalı rekabetlerini önlemek amacıyla Hükümet İşçi sendikası ile belirlenen asgari ücretlerin, sektörde istihdam edilen herkese uygulanması zorunluluğunu getirmişti. Bu şekilde sendikası ucuz işçi çalıştırma yolu kapatılmıştı. Ekonomi Bakanı Wolfgang Clement bu uygulamanın diğer sektörlerde de yayılmasıyla ücret seviyelerindeki erime nin önüne geçilebileceğini söylüyor.

Ancak böyle bir asgari ücret uygulaması ile ücret düzeylerini daha katı hale getirmenin, halen

yüzde 12 gibi rekor düzeyde seyreden işsizlik düzeyini daha da yükseltmesinden korkuluyor. Bu uygulamanın zaten işgücü piyasası çok katı olan Almanya’da işleri daha kötüye götürebileceği uyarısında bulunuluyor. Brüksel’deki Avrupa Politika Çalışmaları Merkezi Müdürü Daniel Gros bu konu ile ilgili olarak “bu durumda işverenler daha çok işi, istihdam olanağını dış ülkelere taşıyacaklar” demektedir.² Zira Almanya’da işverenler Polonya ve Çek Cumhuriyeti’nden göç etmiş olan ucuz işgücünü istihdam etme imkanına sahip olduklarında, hiç değilse bu yatırımlar ülke içinde kalmakta ve bu şekilde

**Saat Başına İşgücü Maliyeti (Sanayide Ortalama İşgücü Maliyeti)
(2003) (Euro olarak)**

Dünya Bankası;

Küresel ekonomi dönüm noktasında

Dünya Bankası tarafından yayınlanan “Küresel Kalkınma Finansmanı 2005” Raporu küresel ekonomik büyüme hızının halen tepe noktasında bulunduğunu ve artık bir yavaşlama dönemine girilmekte olduğunu belirtiyor. 2005-2006 yıllarında küresel ekonominin yavaşlayacağı ve ABD’de yaşanan cari işlemler açığının geliştirmekte olan ülkeler için önemli bir risk oluşturduğu vurgulanıyor. Geliştirmekte olan ülkelere borç stoku uyarısı da yapılıyor.

Dünya Bankası tarafından Nisan ayı başında yayınlanmış olan “Küresel Kalkınma Finansmanı 2005” Raporu küresel ekonomik büyüme hızının halen tepe noktasında bulunduğunu ve artık bir yavaşlama dönemine girilmekte olduğunu belirtiyor. Raporda, geliştirmekte olan ülkelerin son on yıllık dönemdeki en hızlı yıllık büyümeyi gerçekleştirmiş olmalarının katkısıyla, ayrıca ABD ve Çin’de gözlemlenen hızlı bir büyümenin yanı sıra, Latin Amerika ve Japon ekonomilerindeki toparlanmanın ve AB’nin daha ılımlı bir düzeyde büyüme göstermesinin etkisiyle, küresel ekonominin 2004 yılında yüzde 3.8 oranında bir ekonomik büyüme sergilediğini açıklıyor Rapor bununla beraber beklenmekte olan ekonomik yavaşlamanın derecesinin, yabancı yatırımcıların Ameri-

kan doları cinsinden varlıklara olan güvenlerini ne ölçüde kaybedecekleri hususuna bağlı olacağı uyarısında bulunuyor.

Rapora göre 2004 yılı geliştirmekte olan ülkeler için istisnai bir yıl olarak geçti ve bu ülkeler 2004 yılında uzunca bir süredir tanık olmadıkları ölçüde iyi bir ortam yakaladılar Ancak durumun daha da iyi bir noktaya gelmesi, hatta bu olumlu görüntüsünü koruması beklenilmiyor, zira faiz hadlerindeki yükselme eğiliminin küresel büyüme hızını aşağı çekmesi bekleniliyor.

Dünya Bankasının Raporunda ABD’nin cari işlemler açığının 2005 yılında GSYİH’sının yüzde 6’sına yükselmesinin beklendiği, bu çapta bir cari açığın sürdürülebilir olmadığı hususu vurgulanırken, bu açığın kapanmasının önceden değerlendirilmesi güç değişik bir-

takım şekillerde gerçekleşebileceği belirtiliyor. Amerikan cari işlemler açığının kapanmasının faiz hadlerinde ve/veya döviz kurlarında ayarlamaları gündeme getirebileceği ve bu ayarlamaların geliştirmekte olan ülkelere şiddetli finansal çalkantılara neden olabileceği uyarısında bulunuluyor Bilindiği üzere ABD’nin cari işlemler açığı 2004 yılında 666 milyar dolar olarak gerçekleşti ve GSYİH’sının yüzde 5.6’sına ulaştı.

Rekor Büyüme

Raporda, geliştirmekte olan ülkelere 2004 yılında gerçekleştirilen yüzde 6.6 oranındaki rekor büyümede, olumlu bir tablo ortaya koyan küresel koşulların yanı sıra daha evvelki yıllarda bu ülkelerin ekonomik ve sosyal politikalarında hayata geçirilen iyileştirmelerin de önemli katkısı olduğu belirtiliyor

BİLANÇO

Bu gelişmelerin bir sonucu olarak, bu ülkelere 2004 yılında gerçekleşen yabancı sermaye akımı, 90'lı yılların sonunda yaşanan finansal krizden buyana tanık olunmamış bir düzeye yükselmiştir.

Bu çerçevede "Küresel Kalkınma Finansmanı 2005" Raporunda;

- Borç verme ve varlık satın alma dahil, gelişmekte olan ülkelere 2004 yılında gerçekleşen yabancı sermaye girişlerinin 51 milyar dolar artarak 301.3 milyar dolara yükseldiği,
- Bu tutar içerisinde yer alan net doğrudan yabancı sermaye yatırımlarının 2004 yılında, 13.7 milyar dolarlık bir artışla 165.5 milyar dolara çıktığı,
- 2004 yılında gelişmekte olan ülkeler genelinde cari işlemler hesabının toplam 124 milyar dolar fazla verdiği,
- Gelişmekte olan ülkelere 2004 yılında gerçekleşen doğrudan sermaye akımlarının 2002 yılındaki 16 milyar dolar düzeyinden, 2004 yılında yaklaşık 40 milyar dolara tırmandığı belirtilmektedir.

Bankanın Kalkınma Ekonomisi Bölümü kıdemli Başkan Yardımcısı ve baş ekonomisti François Bourguignon, 'uluslar arası finansal akımlardaki bu toparlanma, gelişmekte olan ekonomilerdeki piyasalara olan ilgideki canlanmanın, memnuniyetle karşılanan bir göstergesidir' demekte ve 'bu gelişme aynı zamanda birçok ülkede makro ekonomik altyapıda gerçekleştirilen iyileşmelere karşı duyulan güvenin bir işaretidir' diye ilave etmektedir.

Karşı karşıya olunan riskler

Bourguignon Raporu takdim konuşmasında, halen küresel ekonominin taşıdığı risklere atıfta bulunarak, döviz kurlarındaki düzensiz hareketlerin ve faiz hadlerindeki yükselmelerin küresel ekonomide elde edilen kazanımları tehdit etmekte olduğu uyarısında bulunmakta ve gelişmekte olan ülkelerin, bu parametrelerde, bazıları ansızın ortaya çıkabilecek ayarlama lara karşı kendilerini hazırlıklı koma getirmeleri gerektiği hususuna işaret etmektedir. Kıdemli başkan yardımcısı 'tarih, politika belirleme durumunda olanların, finansal krizler meydana geldiği vakit, her defasında tekrar ve tekrar, sürprizle karşılaştıklarını, hayrete düşüklerini göstermektedir' demektir. Bourguignon'a göre finans piyasalarında ve politika belirleyicilerinde ikaz işaretlerini kaçırma, fark edememe ve gerekli ayarlamaları yapma durumu ile yüzyüze geldiklerinde ise işin ölçüsünü kaçırma eğilimi bulunmaktadır.

Risklerin Asgariye İndirilmesi

Raporda risklerin minimize edilebilmesi açısından gelişmekte olan ülkelerin, iç borç olsa dahi, borç stoklarını aşırı düzeylere çıkarmaktan kaçınmaları gerektiği belirtilmektedir. Geçtiğimiz on yıllık dönemde aşırı şekilde yükselmiş borçluluk düzeyleri, karşı karşıya kalınan finansal krizlerin altında yatan en önemli faktör olmuştur. Rapor bir çok gelişmekte olan ülkenin, toplam dış borçlarını daha aşağı seviyelere getirmeyi başarak, borç yönetimlerini daha etkin hale getirdikleri hususuna işaret etmektedir. Bununla beraber Rapor-

da yeni yükselen piyasa ekonomilerinin yarısından çoğunda dış borç yükünün daha da ağırlaştığı ve bir çoğunda da iç borç stokunun da önemli şekilde arttığı belirtilmektedir.

Raporda uluslararası camianın küresel dengesizlikleri azaltmak için birlikte daha çok çalışmaya ihtiyaç duyduğu vurgulanırken, ABD.'nin mali denge sağlama çalışmalarına, halen gerekli olduğu düşünülen mertebenin de üstünde ağırlık vermesi çağrısında bulunmaktadır.

Dünya Bankasının Raporunda Avrupa ülkelerinin ekonomik büyümeyi hızlandırıcı önlemler konusunda daha ısrarlı bir tutum seçilmesi gerektiği belirtilirken, para politikasının şimdikine göre daha genişletici bir nitelik taşıması gerekli olabilir denilmektedir.

Gelişmekte olan ülkeler arasında Asya ülkelerinin, döviz kurlarına ve hızla yükselen döviz rezervleri konusuna daha ciddi yaklaşımları da Raporda yer verilen öneriler arasındadır.

Gelecekle İlgili Görünüm

Raporda, ABD.'nde faiz hadlerinin yükselmesi, mali politikanın daha sıkı hale getirilmesi ve Euronun yüzde 25 oranında değer kazanmış olmasının etkisiyle, küresel büyüme hızının 2005'te yüzde 3.1'e gerileyeceği tahmininde bulunmaktadır. Rapora göre 2006 yılında da bir parça yavaşlama söz konusu olabilir.

Rapor oldukça iyi bir ekonomik görünümün 2005-2006 yıllarında hakim olacağı, süre gideceği şeklinde bir iyimser görüş ortaya koymaktadır.

TÜFE: 0,71 ÜFE:1,21

Nisan ayında Tüketici Fiyatları Genel Endeksi bir önceki aya göre yüzde 0,71, bir önceki yılın Aralık ayına göre yüzde 1,55, bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 8,18 ve oniki aylık ortalamalara göre yüzde 8,47 artış gerçekleştirdi. Endekste kapsanan toplam 423 maddeden 57 maddenin ortalama fiyatlarında değişim olmazken, 226 maddenin ortalama fiyatlarında artış, 140 maddenin ortalama fiyatlarında ise düşüş gerçekleşti. Bir önceki aya göre ana harcama gurupları itibariyle en yüksek artış 8,60 ile giyim ve ayakkabı grubunda yaşandı.

Nisan ayında Üretici Fiyatları Genel Endeksinde bir önceki aya göre yüzde 1,21, bir önceki yılın Aralık ayına göre yüzde 2,18, bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 10,17 ve oniki aylık ortalamalara göre yüzde 14,96 artış gerçekleşti. Nisan ayında endekste kapsanan toplam 751 maddeden 186 maddenin ortalama fiyatlarında değişim olmazken, 393 maddenin ortalama fiyatlarında artış, 172 maddenin ortalama fiyatlarında düşüş yaşandı. Üretici fiyatlarında artışın kaynağını ham petrol, doğalgaz, akaryakıt ve enerji oluşturdu.

ÜFE	NİSAN 2005 (2003=100)	NİSAN 2004 (1994=100)
Bir önceki aya göre değişim oranı (%)	1,21	2,65
Bir önceki yılın Aralık ayına göre değişim oranı (%)	2,18	9,33
Bir önceki yılın aynı ayına göre değişim oranı (%)	10,17	8,91
(01.05.2004-30.4.2005) - (01.05.2003-30.4.2004) 12 aylık ortalamalara göre değişim oranı(%)	14,96	17,03

TÜFE	NİSAN 2005 (2003=100)	NİSAN 2004 (1994=100)
Bir önceki aya göre değişim oranı (%)	0,71	0,59
Bir önceki yılın Aralık ayına göre değişim oranı (%)	1,55	2,79
Bir önceki yılın aynı ayına göre değişim oranı (%)	8,18	10,18
(01.05.2004-30.4.2005) - (01.05.2003-30.4.2004) 12 aylık ortalamalara göre değişim oranı(%)	8,47	20,01

		2005				2004							
		Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
ÜFE	Bir önceki aya göre değişim	-0,41	0,11	1,26	1,21	-0,03	-1,05	-1,52	0,79	1,85	3,23	0,75	0,13
	Bir önceki yılın Aralık ayına göre değişim	-0,41	-0,30	0,96	2,18	9,29	8,14	6,50	7,33	9,31	12,84	13,69	13,84
TÜFE	Bir önceki aya göre değişim	0,55	0,02	0,26	0,71	0,38	-0,13	0,22	0,58	0,94	2,22	1,54	0,45
	Bir önceki yılın Aralık ayına göre değişim	0,55	0,57	0,83	1,55	3,18	3,05	3,28	3,87	4,85	7,18	8,83	9,32

Dünya ekonomisi

Faizlerde artış beklentisi

Başta ABD olmak üzere bir çok ülkede daha agresif faiz artışına gidilmesi yoğun olarak tartışılmaya başlandı. ABD’de kamu maliyesine ilişkin olumsuz göstergeler ile fiyat artışlarının kontrol altında tutulmasına bağlı olarak ölçülü faiz artırımını görüşü şimdilik ağırlığını koruyor. Avrupa Merkez Bankası’da şimdilik faiz artırımına gitmeyeceğini açıkladı.

ABD Merkez Bankası (FED) Başkanı Alan Greenspan, yasa koyucularının ABD’nin giderek genişleyen açıkları ile ciddi bir şekilde ilgilenmemeleri durumunda, ekonominin durgunluk veya daha kötüye gitme riski taşıdığını söyledi. Greenspan, mevcut vergi oranları ve diğer harcamalara dair makul varsayımlar çerçevesinde yapılan projeksiyonların, federal bütçedeki büyük açıkların, artan faiz oranları ve sürekli büyüyen faiz ödemelerine yol açtığını gösterdiğini ve bunların da gelecek yıllarda açıkları çoğaltacağı, sürdürülemez bir yolda olduğunu söyledi. Greenspan, esas tehlikenin açığın toplam ulusal

gelir içindeki payının giderek artması olduğuna dikkat çekti.

ABD’de enflasyon göstergesi olarak kabul gören tüketici fiyatları endeksi Mart ayında, Ekim’den bu yana aylık bazdaki en sert artışını kaydederek yüzde 0.6 yükseldi. Şubat’ta tüketici fiyatlarındaki artış oranı yüzde 0.4 olmuştu. Gıda ve enerji maliyetlerinin dışarıda bırakıldığı çekirdek endeks ise Mart ayında yüzde 0.4 artış göstermişti. Çekirdek enflasyondaki bu rakam, Ağustos 2002’den bu yana görülen en büyük sıçrama oldu. Mart itibariyle yıllık bazda tüketici fiyatları yüzde 3.1, çekirdek endeks de yüzde 2.3 arttı. ABD’de yaşanan enflas-

yondaki yükseliş sermaye piyasalarını olumsuz etkiledi.

Bu gelişmeler enflasyonu frenlemek için FED’in yeni faiz artırımlarına gideceği yönündeki beklentileri güçlendirdi.

FED Federal Açık Piyasa Komitesi (FOMC) üyelerinden Susan Bies, FED’in enflasyona karşı dikkatli yaklaşmasının sürmesi gerektiğini ancak faiz oranlarının ölçülü bir hızda artırılmasının enflasyonu kontrol edebileceğine inandığını söyledi.

ABD doları, Çin’in kısa bir süre içinde para biriminin güçlenmesine izin vereceği yönündeki söylentilerin artması üzerine dalgalı

bir seyir gösterdi. Bu arada, Japon ihracatçılardan gelen taleplerle, dolar, yen karşısında son bir ayın en düşük düzeyine geldi.

ABD'de talebin zirveye ulaştığı yaz mevsimi öncesinde benzin arzında sıkıntı olabileceği kaygılarının etkisiyle petrol piyasasında yaklaşık bir haftadır yükseliş hareketi etkili oldu.

ABD ham petrolünün varili 55.96 dolar olurken, Brent ham petrolü 55.59 dolar civarında seyrediyor. Bu arada, OPEC Başkanı Şeyh El-Sabah, örgütün önümüzdeki aydan itibaren yapacağı günlük 500,000 varillik üretim artışının büyük bir bölümünü, Suudi Arabistan'ın karşılayacağını açıkladı. El-Sabah, örgütün üretimini 25 yılın en yüksek düzeyini yaklaşıca kadar artıracağını, ancak resmi üretim kotalarındaki artışı 15 Haziran'daki toplantısına kadar erteleyeceğini söyledi.

Çin ekonomisi, bu yılın ilk çeyreğinde yüzde 9.5 ile beklentilerin üzerinde büyüdü. Çin'in ihracatı yılın ilk çeyreğinde önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 35 artarken, ithalatı da yüzde 12 yükseldi. Çin'in Devlet Döviz İdaresi, 2004 yılında bir önceki yıla göre yüzde 50 artışla 68.66 milyar dolar cari işlemler fazlası verildiğini açıkladı. Çin'in 2004 yılı ödemeler dengesinde sermaye hesabı fazlası da 110.66 milyar dolarla bir önceki yıla göre yüzde 110 artış gösterdi.

Türk tekstilcilerinin de eylemleriyle Avrupa Birliği gündemine de taşınan Çin'den yapılan tekstil ürünü ithalatı soruşturma konusu oldu. AB Komisyonu'nun ticaretten sorumlu üyesi Peter Mandelson, Çin kaynaklı tekstil ve hazır giyim ithalatının yüzde 51 ile yüzde 534 oranlarında artış gösterdiğini belirterek, çok büyük boyutlara ulaşan ve AB üreticilerini ciddi sıkıntıya sokan ithalat üzerine, miktar sınırlayıcı vergiler konulabileceğini ifade etti. Bu yılın ilk üç ayındaki ithalat rakamlarının çok kaygı verici olduğunu belirten Mandelson, soruşturmaya girecek olan Çin tekstil ve hazır giyim ürünlerinin, tişört, kazak, bayan paltosunun da dahil olduğu dokuz kategoride olduğunu vurguladı. Peter Mandelson, Çin tekstil ihracatında patlama olduğunu, bu gelişmenin AB tekstil sektörüne daha önce öngörülemeyen büyük zarar verdiğini vurgulayarak, Komisyonu'nun ileride kota uygulamasına yeniden dönebileceğini ima ediyor.

Dünyanın en büyük çelik üreticisi olan Çin, çelik sanayiinin sağlıklı gelişmesi için çok hızlı büyümenin önüne geçeceğini açıkladı. Çin Devlet Konseyi, bu sektörde sağlıklı gelişme sağlanması amacıyla ürün çeşitlemesini düzenleyecek bir gelişme planını onayladı. Bu planla, çok büyük miktarlarda enerji ve hammadde tüketen ve yoğun kirlilik yaratan ürünlerin imalatı ve ihracatının kısıtlan-

ması amaçlanmakta. Çin'in, 2004 yılında 272 milyon ton olan çelik üretiminin, bu yıl 300 milyon tonu aşması bekleniyor.

Brezilya Merkez Bankası kısa vadeli faiz oranlarını sürpriz bir hareketle 25 baz puan artırarak yüzde 19.5'e çıkarttı ve para politikasını sıkılaştırmaya üst üste 8. ayda da devam etti. Brezilya ekonomisinin, Selic faiz oranının Eylül'deki düzeyinden yüzde 3.5 puan yukarıda olması sayesinde yavaşlama işaretleri göstermesine rağmen, bu faiz artırımını Merkez Bankası'nın enflasyon konusunda endişelerini sürdürdüğünü gösterdi. Brezilya Hazine Bakanı Joaquim Levy, yabancıların, real cinsi yerel tahvillere yatırım yapmalarını kolaylaştırmayı planladıklarını söyledi.

Rusya Maliye Bakanlığı, önümüzdeki 3 yıl içinde iç borçlanmayı yaklaşık iki katına çıkarmak ve dış borçlanmayı azaltmak istediğini açıkladı. 2006-2008 borçlanma stratejisi çerçevesinde, 2008 itibariyle net iç borçlanma 230 milyar rubleye (8.24 milyar dolar) çıkartılmıştı. Bu yıl için net iç borçlanma net 125.5 milyar ruble olarak öngörülmekte. Maliye Bakanı Alexei Kudrin'e göre, 2008 itibariyle iç borçlanmanın Rusya'nın toplam borcunun yüzde 43'üne yükselmesi ve bu süre içerisinde Rusya'nın yeni eurobond ihracı yapmaması planlanmakta.

Bütçe Gerçekleşmeleri

Bazı Konsolide Bütçe Gelirleri Kümülatif Gerçekleşmeleri	Ocak - Mart (Milyon YTL)			2005 Yılı Bütçe Hedefi
	2004	2005	Artış (yüzde)	
Gelirler	23.854	28.337	15.8	126.490
Genel Bütçe Gelirleri	23.204	27.652	16.0	124.330
Vergi Gelirleri	18.748	23.045	18.6	106.617
Gelir, Kar ve Ser. Kazanç üzerinden Alınan Vergiler	5.351	6.659	19.6	26.408
Gelir Vergisi	3.336	4.046	17.5	18.413
Gelir Vergisi Terkifatı	2.910	3.548	17.9	
Kurumlar Vergisi	2.015	2.613	22.8	7.995
KVK Göre Alınan Geçici Vergi	1.869	2.570	27.2	
Mülkiyet Üzerinden Alınan Vergiler	342	445	23.1	1.267
Motorlu Taşıtlar Vergisi	447	908	50.7	2.100
Dahilde Mal ve Hizmetlerden Alınan Vergiler	8.995	10.898	17.4	53.586
Dahilde Alınan KDV	2.900	2.878	-0.76	13.825
Özel Tüketim Vergisi	5.194	6.369	18.4	36.562
Banka ve Sigorta Muameleleri Vergileri	336	435	22.7	1.187
Mal ve Hizmetlerden Alınan Diğer Vergiler	454	743	38.8	3.099
Dış Ticarettten Alınan Vergiler	3.341	3.954	15.5	20.314
İthalat Vergileri	3.103	3.637	14.6	18.699
Vergi Dışı Gelirler	4.185	4.067	-2.90	17.238
Katma Bütçe Gelirleri	650	685	5.10	2.160
Harcamalar	30.840	31.333	1.57	155.628

EKONOMİK VERİLER

	2004	2003	2002	2001	2000	1999
GSMH (Cari fiyatlarla Trilyon TL)	428.932	356.681	275.032	176.484	125.596	78.283
GSMH (milyon dolar)	299.475	239.235	179.898	145.693	200.002	185.267
GSMH (Değişim Hızı 1987 fiyatlarıyla %)	9.9	5.9	7.9	-9.5	6.3	-6.1
Kişi başına GSMH (ABD Doları)	4.172	3.383	2.598	2.123	2.965	2.879
Üretim Endeksi	119.7	109.0	100.5	92.1	101	95.6
Toplam İhracat (Milyon/Dolar)	62.774	46.877	35.081	31.334	27.775	26.587
Toplam İthalat (Milyon/Dolar)	97.161	68.734	50.832	41.399	54.503	40.671
Dış Ticaret Dengesi (Milyon/Dolar)	-34.388	-21.856	-15.751	-10.065	-26.728	-14.084
İhracatın İthalatı Karşılama Oranı %	64.6	68.2	69.0	75.7	51.0	65.4
İşsizlik Oranı (%)	10.3	10.5	10.6	8.5	6.6	7.7
İç Borç Stoku (Trilyon TL)	224.483	194.387	149.869	122.157	36.421	23.005
Dış Borç Stoku (Milyon/Dolar Yeni Tanım)	153.160	145.805	130.353	895	118.802	103.025
Konsolide Bütçe Dış Borç Stoku (Milyon/Dolar)	68.400	63.408	56.830	38.760	39.522	34.580
Cari İşlemler Dengesi (Milyon/Dolar)	-15.573	-6.808	-1.789	3.390	-9.819	-1.360

(Bin YTL)	2005		2004		2003
	8 Nisan	1 Nisan	31 Aralık	9 Nisan	26 Aralık
Emisyon	15.265.122	14.991.056	13.465.237	12.206.438	10.844.508
Para Arzı					
- M1	29.955.558	30.918.358	29.469.070	22.547.693	21.564.149
- M2	115.849.811	115.733.984	109.344.449	93.214.415	80.922.936
- M3	122.974.271	124.115.302	116.597.637	99.940.575	86.565.043
Yurtiçi Kaynaklı YTL Mevduat	107.890.948	108.685.981	103.240.239	86.435.274	75.677.074
- Vadeli Tasarruf	72.155.814	71.011.661	66.705.794	60.292.266	50.174.043
- Vadesiz Tasarruf	7.742.482	9.266.495	8.348.626	5.236.861	5.853.366
- Vadeli Ticari	13.738.439	13.803.965	13.169.585	10.374.456	9.184.744
- Vadesiz Ticari	7.769.349	7.600.032	8.671.897	5.671.817	5.580.690
- Resmi Mevduat	6.484.864	7.003.828	6.344.337	4.859.874	4.884.231
Kredi Stoku	89.764.636	89.452.776	82.514.275	58.825.216	51.748.279
- Tüm Banka Kredileri	89.501.412	89.159.552	82.211.975	58.522.916	51.748.279
- M.B. Kredileri	293.224	293.224	302.300	302.300	0
Bank. El. Tah. ve Bono	117.862.826	118.198.016	113.944.740	105.689.034	97.459.504

Mevzuat Değişiklikleri

- 02 Nisan 2005** - 2005/8619 4736 Sayılı Kanunun 1 inci Maddesinin Birinci Fıkrası Hükmünden Muaf Tutulacakların Tespitine Dair 2002/3654 Sayılı Kararnamenin Eki Kararda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Karar
- Gümrük Genel Tebliği (Gümrük Antrepo Rejimi) Seri No: 11
- 07 Nisan 2005** - Gümrük Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği (Sıra No: 347)
- Katma Değer Vergisi Mükelleflerinin Ödeme Kaydedici Cihazları Kullanmaları Mecburiyeti Hakkında Kanunla İlgili Genel Tebliğ (Seri No: 65)
- 11 Nisan 2005** - İcra ve İflas Kanunu Yönetmeliği
- 15 Nisan 2005** - Sertifikalı Tohumluk ve Fidan Desteği ile Patates Siğili Görülen Alanlarda Alternatif Ürün Desteği Hakkında Tebliğ (No: 2005/20)
- İthalatta Gözetim Uygulanmasına İlişkin 2004/3 Sayılı Tebliğ'de Değişiklik Yapılması Hakkında Tebliğ
- İthalatta Korunma Önlemlerine İlişkin Tebliğ (No: 2005/3)
- Gümrük Genel Tebliği (Gümrük İşlemleri) (Seri No: 36)
- Kaydileştirilen Sermaye Piyasası Araçlarına İlişkin Kayıtların Tutulmasının Usul ve Esasları Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Seri: IV, No: 36)
- 16 Nisan 2005** - Damga Vergisi Kanunu Genel Tebliği (Seri No:44)
- 22 Nisan 2005** - 2005/8680 Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Karar'da Değişiklik Yapılmasına Dair Karar
- 2005/8704 4760 Sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanununa Ekli (I) Sayılı Listede Yer Alan Mallarda Uygulanan Özel Tüketim Vergisinin Yürürlüğe Konulması Hakkında Karar
- 26 Nisan 2005** - 2005/8716 4760 Sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanunu'na Ekli (IV) Sayılı Listede Yer Alan Bazı Mallarda Uygulanan Özel Tüketim Vergisi İle İlgili Karar
- 27 Nisan 2005** - 5335 Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun

Vergi Takvimi

- 02.05.2005** - 4811 Sayılı Vergi Barışı Kanunu' na Göre Taksit Ödemesi
- 02.05.2005** - Kurumlar Vergisi Ödemesi
- 09.05.2005** - Nisan 2005 Dönemi Çeklere Ait Değerli Kağıtlar Vergisi Bildirimi ve Ödenmesi
- 10.05.2005** - Ocak-Şubat-Mart 2005 Dönemine Ait Kurum Geçici Verginin Beyanı
- 10.05.2005** - Ocak-Şubat-Mart 2005 Dönemine Ait Gelir Geçici Verginin Beyanı
- 10.05.2005** - 16-30 Nisan Dönemine Ait Noterlerce Yap. Makbuz Karşılığı Öde.Ait Bildirimlerin Verilmesi ve Ödenmesi
- 10.05.2005** - 16-30 Nisan Dönemine Ait Petrol ve Doğalgaz Ürünlerine İlişkin Özel Tüketim Vergisi Beyanı ve Ödenmesi
- 16.05.2005** - Nisan 2005 Dönemine Ait Motorlu Taşıtlarına İlişkin Özel Tüketim Vergisi (Tescille Tabi Olmayanlar) Beyanı ve Ödenmesi
- 16.05.2005** - Nisan 2005 Dönemine Ait Dayanıklı Tüketim ve Diğer Mallara İlişkin Özel Tüketim Vergisi Beyanı ve Ödenmesi
- 16.05.2005** - Nisan 2005 Dönemine Ait Gider Vergilerinin (BSMV) Beyanı ve Ödenmesi
- 16.05.2005** - Nisan 2005 Dönemine Ait Kaynak Kullanımı Destekleme Fonu Kesintisi Bildirimi ve Ödenmesi
- 16.05.2005** - Nisan 2005 Dönemi Özel İletişim Vergisi Beyanı ve Ödemesi
- 16.05.2005** - Nisan 2005 Dönemine Ait Kolalı Gazoz, Alkollü İçecekler ve Tütün Mamüllerine İlişkin Özel Tüketim Vergisi Beyanı ve Ödenmesi
- 16.05.2005** - Meslek Mensuplarının Beyannamelerini İmzaladıkları Mükelleflere İlişkin Bildirimin Vergi Dairesine Verilmesi
- 17.05.2005** - Ocak-Şubat-Mart 2005 Dönemine Ait Kurum Geçici Verginin Ödemesi
- 17.05.2005** - Ocak-Şubat-Mart 2005 Dönemine Ait Gelir Geçici Verginin Ödemesi
- 20.05.2005** - Yarışma ve Çekilişler ile Futbol Müsabakalarına Ait Müşterek Bahislerle İlgili Veraset ve İntikal Vergisinin Beyanı ve Ödenmesi
- 20.05.2005** - İlan ve Reklam Vergisinin Beyanı ve Ödenmesi
- 20.05.2005** - Nisan 2005 Dönemine Ait Gelir Vergisi Stopajı'nın Beyanı
- 20.05.2005** - Nisan 2005 Dönemine Ait Katma Değer Vergisi'nin Beyanı
- 20.05.2005** - Nisan 2005 Dönemine Ait Kurumlar Vergisi Stopajı'nın Beyanı
- 20.05.2005** - Nisan 2005 Dönemine Ait Damga Vergisinin Beyanı
- 25.05.2005** - 1-15 Mayıs Dönemine Ait Petrol ve Doğalgaz Ürünlerine İlişkin Özel Tüketim Vergisi Beyanı ve Ödenmesi
- 25.05.2005** - 1-15 Mayıs Dönemine Ait Noterlerce Yap. Makbuz Karşılığı Öde.Ait Bildirimlerin Verilmesi ve Ödenmesi
- 26.05.2005** - Nisan 2005 Dönemine Ait Damga Vergisinin Ödenmesi
- 26.05.2005** - Nisan 2005 Dönemine Ait Gelir Vergisi Stopajı'nın Ödemesi
- 26.05.2005** - Nisan 2005 Dönemine Ait Katma Değer Vergisi'nin Ödemesi
- 26.05.2005** - Nisan 2005 Dönemine Ait Kurumlar Vergisi Stopajı'nın Ödenmesi
- 31.05.2005** - Vergi Levhasının Tasdiki
- 31.05.2005** - Veraset ve İntikal Vergisi 1.Taksit Ödemesi
- 31.05.2005** - Emlak Vergisi 1.Taksit Ödemesi

BİLANÇO

Nisan 2005
Kronoloji

- 01 Nisan** Milletvekili transferleriyle ANAP'm Meclis'teki sandalye sayısı 10'a yükseldi ve üçüncü parti oldu.
- 02 Nisan** Katoliklerin lideri Papa II. Jean Poul öldü. ANAP Genel Başkanlığına Erkan Mumcu seçildi.
- 03 Nisan** Dünya Bankası tarafından hazırlanan Global Yatırım Raporunda Türk şirketlerinin cirolarının binde 6'sını rüşvete ayırdığı ifadesi yer aldı.
- 04 Nisan** Petrolün varil fiyatı 58 dolara yükseldi.
- 05 Nisan** Petrolün dünyadaki yükselişine paralel yürüyen zamlarla kurşunsuz benzinin litre fiyatı 2.55 YTL oldu.
- 06 Nisan** Trabzon'da izinsiz bildiri dağıtan 4 kişi, yaklaşık 2 bin kişi tarafından linç edilmek istendi.
- 07 Nisan** Ünlü besteci Melih Kibar öldü.
- 08 Nisan** Papa'nın cenazesi çok sayıda devlet başkanı ve başbakanının katıldığı törenle toprağa verildi.
- 09 Nisan** Bağdat'ın düşmesinin yıldönümünde binlerce Irak'lı Firdevs meydanında toplanarak işgali protesto etti.
- 10 Nisan** Geçen hafta linç edilmek istenen 5 gence destek için toplanan 30 kişi Trabzon'da yine linç edilmek istendi.
- 11 Nisan** Merkez Bankası faiz oranlarını 0,5 puan düşürdü.
- 12 Nisan** Dışbank, 985 milyon euroya Hallanda-Belçika ortaklığındaki Fortis Bank'a satıldı.
- 13 Nisan** Suriye'ye giden Cumhurbaşkanı Sezer, halkın sevgi gösterileriyle karşılandı.
- 14 Nisan** Şırnak'ta PKK'ya karşı sürdürülen operasyonda 3 asker şehit oldu, 21 terörist öldü.
- 15 Nisan** Güney Kore Devlet Başkanı Moo-Hyun Koreli işadamlarıyla birlikte Türkiye'ye geldi.
- 16 Nisan** Rifat Hisarcıklıoğlu, TOBB Başkanlığına yeniden aday olduğunu açıkladı.
- 17 Nisan** Kuzey Kıbrıs'ta Cumhurbaşkanlığı seçimini Mehmet Ali Talat kazandı.
- 18 Nisan** Kardinaller yeni Papa'yı seçmek için Vatikan'da toplandı.
- 19 Nisan** Alman Kardinal Joseph Ratzinger 16. Benedict adıyla papa seçildi.
- 20 Nisan** Genelkurmay Başkanı Orgeneral Hilmi Özkök, Türkiye'nin iç ve dış gündemiyle ilgili konularda uyarılarda bulundu.
- 21 Nisan** Kütahya'da maden ocağında meydana gelen grizu patlaması sonucu 18 işçi göçük altında kaldı.
- 22 Nisan** Migros marketler zinciri, Gima'yı almak için görüşmelere başladığını açıkladı.
- 23 Nisan** 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı kutlandı.
- 24 Nisan** Çanakkale savaşları, 90'ıncı yıldönümü anma törenleri yapıldı. Törene Yeni Zelanda Başbakanı ve İngiltere Prensi'de katıldı.
- 25 Nisan** Anayasa Mahkemesi Başkanı'nın türban uyarılarını, Başbakan Erdoğan eleştirdi.
- 26 Nisan** Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) Başkanlığına Kemal Derviş seçildi.
- 27 Nisan** Devlet Bakanı Ali Babacan, Türkiye'ye 10 milyar dolarlık kredi sağlayacak yeni stand-by düzenlemesine ilişkin niyet mektubunun IMF'e gönderildiğini açıkladı.
- 28 Nisan** Merkez Bankası eski Başkanı Gazi Erçel'in 4 yıl hapsi istendi.
- 29 Nisan** Toplam cirosu 900 milyar euroyu bulan 19 uluslararası şirketin yöneticileri 2. Yatırım Danışma Konseyi toplantısında Türkiye'nin siyasi ve ekonomik istikrarını övdü.
- 30 Nisan** İstanbul'da Irak'a komşu ülkeler toplantısı yapıldı.